

NARODNA IN
UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

letnik 25, številka 6/7 2015

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, 1000 Ljubljana

Za knjižnico: Martina Rozman Salobir

Odgovorna urednica: Mojca Trtnik (e-pošta: mojca.trtnik@nuk.uni-lj.si)

Tehnični urednik: Jani Pečenko

Uredniški odbor: Tomaž Bešter, Janko Klasinc, Meta Kojc, Veronika Potočnik, Gorazd Vodeb, Damjana Vovk

Naslovnica: fotografija Klemen Filipič

Naklada: 260 izvodov

Tisk: COLLEGIUM GRAPHICUM d.o.o. Ljubljana

Naročila in odpovedi tiskane in elektronske oblike Knjižničarskih novic: knjiznicarske.novice@nuk.uni-lj.si oz. tel. št. 01/2001-148

Naročnina za leto 2015: 50.00 EUR za tiskano obliko & 1 brezplačen dostop do elektronske oblike, 30.00 EUR za dostop do elektronske oblike

Spoštovane bralke, spoštovani bralci *Knjižničarskih novic*!

Ob branju prispevkov tokratne številke sem spoznala, kako pomembno je, da znamo sodelovati in se med seboj povezovati. To še posebej prav pride ob trenutkih, ko je knjižnica pred kakšnim večjim projektom ali morda celo kriznim izzivom. Prispevek mariborskih kolegov o tem, kako so vsi zaposleni sodelovali in dihali s prenovo knjižnice, je lep primer timskega dela in sodelovanja. Pomembno je tudi, da se znamo odpreti svetu in pogledati čez naše „planke“. In knjižničarji to delamo! V zadnjem času zelo aktivno s pomočjo programa Erasmus +. Prav navdihujoče je brati prispevke naših kolegov, ki so se odpravili v svet po nova znanja in izkušnje. Njihove zgodbe nas spomnijo, da nikoli ni prepozno za novo strokovno izkušnjo in osvežen pogled na naše delo.

V upanju na čim več strokovnih pa tudi malo manj strokovnih pogledov čez „planke“, vas vabim k branju naših *Knjižničarskih novic*.

Mojca Trtnik,
odgovorna urednica

KAZALO

Energetska sanacija in izboljšanje bioklimatskih pogojev v Univerzitetni knjižnici Maribor	4
Vtisi iz usposabljanja knjižničarjev za delo z brezposelnimi	7
Pismenost v novih pokrajinah komunikacije: Raziskovanje, izobraževanje in vsakdan	9
Slovenske knjižnice v letu 2014 potek in obseg statističnih meritev	11
Poročilo s 44. letne konference LIBER	14
Knjižničarji in kranjske čebelice	17
PO NOVA ZNANJA ZA KNJIŽNICO, 1. DEL – v Monaghan na Irsko	19
»Zmoremo - čez ovire do oviranih«, ozaveščanje polnočutnih otrok o slepih in slabovidnih	22
Knjižnice povezujejo Vloga knjižnic na področju socialnega vključevanja	24
»Od zibelke do groba« Šege življenjskega cikla na fotografijah in predmetih iz zbirke Janeza in Marije Janežič	25
Nekaj sklepnih misli ob razstavi »Ko mrtvi žive uče – anatomija skozi čas« ter povabilo kolegom	27
V Izoli smo brali med oljkami	28
Pojasnilo avtoric	28
Iz dnevnega tiska	29
Vabila	30

Energetska sanacija in izboljšanje bioklimatskih pogojev v Univerzitetni knjižnici Maribor

Današnja stavba Univerzitetne knjižnice Maribor je uporabnikom odprla svoja vrata leta 1988, ko smo se preselili iz Prešernove ulice v povsem novo in za takratne čase moderno knjižnično stavbo.

Prva prenova stavbe je potekala leta 2008, ko je knjižnica zaprla vrata za kar pet mesecev. Takrat smo za uporabnike preuredili pritličje, prvo in druge nadstropje ter en nivo knjižničnega skladišča. Za uporabnike in zaposlene smo izboljšali bioklimatske pogoje (prezračevanje, hlajenje in vlaženje), v pritličju preuredili garderobo, razstavišče in uredili novo Turnerjevo čitalnico, prenovili talne in stropne obloge ter razsvetljava v prvem in drugem nadstropju ter izboljšano tudi protipožarno varovanje. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev je del prenove ostal nedokončan: ureditev bioklimatskih pogojev ter prenova tretjega nadstropja z veliko čitalnico ter arhivsko skladišče (2. klet knjižničnega skladišča). Že leta 2009 je bil noveliran načrt prenove – druga faza, s katero bi se pričeta prenova nadaljevala. Z zaključkom prenove bi se izboljšala tudi energetska učinkovitost stavbe, saj bi se povezal celoten prezračevalni sistem ter zamenjala obstoječa razsvetljava z varčnejšo.

Vodstvo UKM in vodstvo Univerze v Mariboru sta si več let prizadevali za nadaljevanje prenove, vendar je bila le ta odvisna od razpoložljivosti sredstev pristojnega ministrstva, ki jih vsa ta leta ni bilo dovolj. Šele leta 2013 smo bili uspešni s prijavo projekta energetske sanacije javne stavbe (Javni razpis za energetska sanacija stavb v lasti lokalnih skupnosti, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, 2012). Operacijo je delno financirala Evropska unija iz Kohezijskega sklada. Za del prenove, ki ni mogel biti vključen v energetska sanacija, smo pridobili sredstva na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, del pa smo jih krili sami ter Univerza v Mariboru.

Šele po prejemu soglasja ministrstva za sofinanciranje dela prenove, smo imeli znano razpoložljivo vsoto sredstev, ki smo jo lahko namenili za prenovo. V knjižnici smo zato oblikovali delovno skupino, ki je bila zadolžena za pripravo popisa del skupaj s projektanti ter kasneje tudi spremljanje aktivnosti med prenovo skupaj z nadzornim podjetjem. V delovno skupino smo vključili različne sodelavce, ki so imeli izkušnje s prenovo iz leta 2008 in ki so poznali specifično stavbo ter sedaj načrtovanih posegov. Delovna skupina je skupaj s projektanti uskladila popis del glede na razpoložljiva sredstva. Ob tem smo dali prednost tistim posegom, ki so pomenili izboljšanje energetske učinkovitosti in udobja uporabnikov. Na podlagi tega je nastal končni popis del, ki je bila podlaga za pripravo razpisne dokumentacije. Izbira ponudnika junija 2014 je potekala skladno z zakonom in brez zapletov.

Slika 1: Po odstranitvi čitalniških miz v 3. nadstropju ...
(Foto: Matjaž Hrovatin, UKM)

V času do podpisa pogodbe z izbranim izvajalcem smo zaposleni v knjižnici zavihali rokave in se lotili priprave prostora na prenovo, zato da bi lahko izvajalec z deli pričel takoj po podpisu pogodbe. Z izkušnjami iz leta 2008 smo pripravili načrt priprave prostora, pri čemer smo upoštevali odločitev, ki je pomenila za nas in za izvajalce velik izziv – knjižnica bo ves čas med prenovo ostala odprta. Že od začetka načrtovanja prenove smo se zavedali obeh možnosti: da knjižnico za trajanje prenove zapremo in storitev za uporabnike sploh ne izvajamo ali pa je tekom prenove obseg storitev za uporabnike le ustrezno okrnjen oziroma zmanjšan. V interesu, da uporabnike čim manj prikrajšamo, smo se odločili za slednje. To je pomenilo, da je bilo potrebno dobro premisliti logistične poti za izvajalce (odnašanje in prinašanje gradbenega in drugega materiala), lokacijo začasno skladiščenje knjig, knjižnih polic in pohištva (mize in stoli za uporabnike ter zaposlene). Po celotni stavbi knjižnice smo poiskali ustrezen prostor in shranili 70.000 knjig, 1.800 tekočih metrov knjižnih polic, 224 delovnih miz, 60 omaric, 230 pisarniških stolov in 3 velike fikuse benjamine tako, da niso bili v napoto izvajalcem in zaposlenim, ki smo tekom prenove še naprej opravljali svoje delo. Obenem pa smo vse shranili tako, da so lahko obiskovalci knjižnice še naprej uporabljali gradivo v prostem pristopu v prvem in drugem nadstropju. Knjižno gradivo iz tretjega nadstropja smo zložili v po merah narejene škatle (dolžine 1 m, višine in globine 30 cm) ter teh 1.800 škatel v štirih dneh prepeljali v knjižno skladišče v 1. klet ter jih zložili ob ostalih policah tako, da je bilo gradivo na policah dostopno. V akciji praznjenja polic in zlaganja knjig v škatle, ki je potekla 14. in 15. julija 2015, je sodelovalo 37 zaposlenih, ki so delali v parih v dveh izmenah ter so opravili 208 delovnih ur. V ekipi za prevoz škatel z dvigalom v skladišče pa je sodelovalo še 8 naših sodelavcev.

Slika 2: Pripravljene škatle za začasno hrambo knjig (Foto: Matjaž Hrovatin, UKM)

Slika 4: Zaščiteno gradivo v arhivskem skladišču. (Foto: Borut Gaber, UKM)

Že meseca maja smo uporabnike UKM pričeli obveščati o poteku prenove, zaprtju posameznih prostorov knjižnice ter nedostopnosti posameznih vrst gradiva. Z veliko mero razumevanja ali vsaj strpnosti so sprejeli dejstva, da bo velika čitalnica zaprta, gradivo iz področja glasbe, filma, športa, jezikoslovja, književnosti, zgodovine, arheologije, geografije ... pa nedostopno. Ker so prenovitvena dela sovpadala z izpitnimi roki, smo uporabnikom omogočili uporabo čitalnice ČUK v pritličju čez poletje že od 8. ure zjutraj (običajno se odpira ob 12. uri), prav tako pa smo jim pred umikom gradiva iz 3. nadstropja omogočili izposojo večjega števila enot gradiva.

Slika 3: Ob zlaganju knjig iz polic v škatle smo zaposleni poskrbeli tudi za rekreacijo. Od leve proti desni: ravnateljica UKM dr. Zdenka Petermanec, bibliotekarka mag. Karmen Salmič Kovačič in bibliotekarka Nina Lončar. (Foto: Matjaž Hrovatin, UKM)

Po preselitvi gradiva, opreme in pohištva je sledila zaščita gradiva v arhivskem skladišču v 2. kleti, saj smo imeli s tem mnogo boljše izkušnje, kot izvajalec gradbenih del. Tako smo vse knjižne police z gradivom vred ustrezno zaščitili z gradbeno folijo.

V vsa ta dela so bili neposredno in posredno marljivo vpeti vsi zaposleni v knjižnici, saj je bil naš cilj pripraviti knjižnico do te mere, da lahko izbrani izvajalec prične z gradbenimi deli takoj po podpisu pogodbe. To nam ne bi uspelo, če ne bi bili dobro uigrana in organizirana delovna ekipa.

Izbrani izvajalec je tako prevzel zelo dobro pripravljen »teren« 23. 7. 2014 ter se lotil gradbene prenove po projektni dokumentaciji. Za spremljanje napredovanja del in komunikacijo z izvajalci smo imeli skupne sestanke med odgovorno osebo izvajalca, odgovorno osebo nadzornega podjetja ter delovno skupino iz UKM. Tako smo ves čas tekom prenove usklajevali potek del, saj je bilo občasno potrebno prilagajati delo zaposlenih v knjižnici ali uporabnikov.

Slika 5: Montaža novih prezračevalnih kanalov. (Foto: Borut Gaber, UKM)

Vsi zaposleni v knjižnici seveda niso imeli dostopa na gradbišče, da bi lahko v živo spremljali napredovanje poteka del. Zato smo na intranetu pripravili posebno stran, kamor smo tedensko objavljali fotografije o izvajanju del. Obenem smo zaposlene v obliki »tedenskih novičk z gradbišča« seznanjali o aktivnostih, ki so bila v teku. Na ta način smo zaposlenim lahko podali navodila v primerih, ko so gradbena dela vplivala na delo v knjižnici: hrup, uporaba dvigala ali hodnikov, zapora prostora pred stavbo, začasni odklop prezračevanja... Zaposleni so s tem, ko so bili obveščani, lahko podali pojasnila tudi uporabnikom, ki so občasno povprašali kako napredujemo s prenovo. Končni učinek takšnega obveščanja je bil tako za vse vpletene zelo pozitiven.

Zaključek del je bil sprva predviden s koncem septembra 2014, tako da bi uporabnike v novem študijskem letu UKM pozdravila v prenovljenih prostorih. Vendar tudi tukaj seveda ni šlo vse po načrtih, tako da so izvajalci zaključna dela uporabljali še v mesecu oktobru.

Istočasno pa smo zaposleni nameščali poleti odstranjeno pohištvo in knjižnično gradivo. Zlaganje gradiva na police v prenovljenem 3. nadstropju je zahtevalo seveda več časa kot odstranjevanje, saj so bile postavitev polic in razporeditve po strokovnih področjih nekoliko spremenjene.

Slika 6: Montaža svetil in polaganje talnih oblog.
(Foto: Borut Gaber, UKM)

40 zaposlenih je v enajstih dnevih opravilo to delo s 565 delovnimi urami («moška» ekipa štirih zaposlenih je samo dovažala škatle s knjigami iz začasne lokacije). Prenovljeno 3. nadstropje smo za uporabnike odprli 27. 10. 2014, slavnostna otvoritev pa je potekala 29. 10. 2014 s simbolično postavitvijo zadnje knjige na polico, s čimer smo obudili spomin na živo verigo iz leta 1988 ter preselitev knjižnice v to stavbo.

Slika 7: Označene škatle, pripravljene za zlaganje knjig na police.
(Foto: Borut Gaber, UKM)

Vrednost vseh opravljenih del je znašala skoraj 770.000,00 EUR. V to vrednost ni vključeno opravljeno delo zaposlenih pri demontaži in montaži pohištva ter odstranjevanju in nameščanju knjižničnega gradiva, ki ga je praktično nemogoče oceniti, saj poleg opravljenih delovnih ur vključuje tudi izkušnje in strokovno znanje, pridobljeno v pretekli prenovi in v večletnem delom v knjižničarstvu. Če parafraziramo znano reklamo za kreditno kartico: »Neprecenljivo!«

V času prenove so bile tako izvedene naslednje izboljšave: toplotna izolacija podstrešja, namestitev toplotne črpalke v podporo obstoječemu sistemu ogrevanja, zamenjava oken v pritličju in v 4. nadstropju z energetsko varčnejšimi, obnova 3. nadstropja (varčnejša razsvetljava, izboljššan prezračevalni sistem, nova električna in omrežna napeljava, toplotna izolacija oken v študijskih celicah), namestitev spuščenga stropa v zunanjem delu pritličja z varčno razsvetlavo, dograditev energetskega monitoringa.

V 3. nadstropju smo zamenjali talne obloge, strope in razsvetlavo, na čitalniške mize smo namestili dodatne vtičnice. Uporabnikom sta poslej na voljo tudi dodatna prostor za skupinsko delo ter glasbena in filmska čitalnica. Pomembna pridobitev je tudi dokončanje klimatizacije 3. nadstropja, zlasti študijskih sob.

Uporabniki so seveda nestrpno pričakovali prenovljen podobo in izboljšave, ki smo jih napovedovali. Za mnenje smo jih povprašali v anketi o zadovoljstvu uporabnikov s storitvami UKM, ki smo jo v spletni in tiskani obliki izvedli decembra 2014. Odzvalo se je 839 uporabnikov, ki so izrazili zadovoljstvo s prenovljenimi prostori 3. nadstropja – veliko čitalnico, glasbeno in filmsko zbirko, prostorom za skupinsko delo in študijskimi celicami (35 % jih je odgovorilo, da so zadovoljni oz. zelo zadovoljni, 1 % jih ni zadovoljnih, preostali se niso opredelili oz. 3. nadstropja ne obiskujejo). Zadovoljstvo se odraža tudi v komentarjih, ki so jih pripisali: »Celice so boljše zvočno izolirane, v samem 3. nadstropju je zračenje boljše kot prejšnje leto,« »... stoli udobni, pa tudi nove talne obloge ustvarjajo lepo atmosfero ...« Nekateri so zapisali kritične besede: »Premalo rezultatov za preveč denarja,« drugi pa so dodali predloge za naprej: »V prostoru za skupinsko delo bi lahko bila tabla,« »Morda bi bilo več miz v veliki čitalnici,« »Celice so super, mogoče bi bilo dobro, če bi jih bilo mogoče v naprej rezervirati,« »Zelo zaželjena bi bila prenova sanitarij,« »Edina težava so stoli, ki škripajo,« »V prenovljenih prostorih v 3. nadstropju UKM bi lahko zamenjali stole, ki so že precej uničeni.« Podobno kot smo po odprtju dnevno nočne čitalnice ČUK v pritličju odzvali pobudam uporabnikov in nabavili dodatne mize in stole bomo v tem letu tudi v veliki čitalnici nabavili nove stole, pa tudi na rezervacijo študijskih celic se pripravljamo. Ob vseh težavah, usklajevanjih, prilagajanjih, s katerimi smo se nenehno srečevali ves čas prenove naj je seveda zelo razveselilo, da so uporabniki opazili aktivno sodelovanje zaposlenih pri prenovi ter to zapisali v anketi: »Vse, kar ste dosegli in naredili v zadnjem letu in več, je izjemno. Le tako naprej!« »Nasploh pa želim pohvaliti izboljšave in prenavo v UKM. Menim, da se zelo trudite in me veseli, da imate toliko posluha za obiskovalce...« In to nam je vodilo za naprej.

Slika 8: Knjige ponovno postavljene na police.
(Foto: Borut Gaber, UKM)

Borut Gaber, Sandra Kurnik Zupanič,
Univerzitetna knjižnica Maribor

Vtisi iz usposabljanja knjižničarjev za delo z brezposelnimi

Med 20. in 24. aprilom 2015 sem se udeležila treninga za knjižničarje, ki je potekal kot del projekta LinkINJob, Job hunting with help of librarians, v okviru programa Erasmus +, v katerem kot koordinator sodeluje tudi Mestna knjižnica Ljubljana. Program treninga je zajemal vrsto delavnic na temo, kaj lahko knjižnice ponudijo brezposelnim in kako lahko svoje dejavnosti za to ciljno skupino izboljšajo.

Zbrala se nas je pisana družina enaindvajsetih knjižničarjev, iz Avstrije, Bolgarije, Finske, Irske, Litve, Romunije in Slovenije, ki delamo na različnih delovnih mestih v splošnih knjižnicah. Čeprav so bili nekateri udeleženci že stari znanci iz prejšnjega Grundvig učnega partnerstva, projekta Lady Cafe, nekateri pa smo bili novinci, se je začetna zadrega kmalu razblinila. Vsak sklop predavanj je nadgradila živahna razprava, ko smo izmenjevali svoja mnenja, izkušnje in nove ideje za najboljše rešitve konkretnih problemov.

Slika 1: Skupinsko delo udeležencev na treningu

Najprej smo v skupinskem delu ugotavljali značilnosti različnih skupin brezposelnih ter katere dejavnosti v knjižnici bi bile za njih primerne. Obravnavali smo štiri ciljne skupine brezposelnih: mladi brezposelni in iskalci prve zaposlitve, starejši odrasli in dolgotrajno brezposelni, migranti ter dolgotrajno brezposelni in brezposelni z nižjo izobrazbo. Pomembno je namreč določiti cilje in ciljne skupine naše dejavnosti, pri čemer se moramo zavedati kaj lahko ponudimo in kakšne so potrebe uporabnikov. Neodgovorno si je domišljati, da v naprej vemo, kaj uporabniki potrebujejo in načrtujemo čisto zgrešeno temo delavnice, cikla predavanj, vsebino debate itd.

Slika 2: Karmen Šemrl je udeležencem pokazala, da je dobro počutje pomemben element uspešnosti treninga

Sledil je del o značilnostih izobraževanja odraslih. Karmen Šemrl iz Glotta Nove je podala osnove dobrega treninga (predavanja, delavnice, tečaja). Vsaka knjižnica lahko ponudi nabor znanj in storitev svojih servisov, vendar je pomembno vnaprej določiti, kakšne so potrebe posamezne ciljne skupine npr. glede na starost, kulturno ozadje, jezik, stopnjo izobrazbe, zdravstveno stanje. Potem se odločimo za primerno obliko izobraževanja, kjer lahko izbiramo med npr.:

- Tečaji za različne starostne skupine
- Informacije o državi
- Jezikovni tečaji
- Debatne skupine
- Računalniške delavnice
- Informacije o socialnih službah
- Priložnost, da se predstavijo
- Pravlјice in delavnice za otroke
- Socialni prostor, ki omogoča boljše vključevanje v lokalno skupnost
- Možnost mentorstva in prostovoljnega dela.

Naslednji sklop je bil namenjen podajanju znanja, javnemu nastopanju, predstavitvi. Razdeljeni v skupine smo pripravili predstavitve na poljubne teme, pri čemer smo upoštevali temeljne strukture vsebine (zakaj, kaj, kako, kaj, če), tip učitelja, način govora, kako upoštevati avditorij, kako biti pozoren na posamezne slušatelje, pomembnost telesne govornice itd.

Slika 3: Udeleženci smo vadili tudi javno nastopanje

Helene Hofmann, sodelavka učnega centra Lewis iz Wisensturma, katerega gostje smo bili, je spregovorila o poznavanju in razvoju učnih metod, oz. kakšni so odrasli kot učenci. Začela je s temelji delovanja možganov in kako na osnovi tega določimo ali je nekdo vizualni, slušni ali kinezični tip učenca. Takšna definicija naj bi nam pomagala pri izbiri učnih metod, ki zagotavljajo boljše percepcijo, motivacijo in doseganje učnih ciljev. Delali smo tudi gimnastične vaje za možgane, ki naj bi pomagale pri: bolj jasnih mislih, sproščanju, boljši koordinaciji, omogočanju naprednega vizualnega sledenja, povečanju hitrosti mišljenja, uravnoteženem čustvovanju, vzpodbudi pomnjenja, boljši povezanosti leve in desne možganske polovice.

Helene nam je velikodušno ponudila tudi primere testov, s katerimi se pomaga pri uvodnem delu za lažje spoznavanje posameznega učenca.

Slika 4: S Heleno Hofmann smo spoznavali, kako se učijo posamezniki iz različnih učnih učnih tipov

Ker v MKL že leta uspešno deluje Borza dela, je kot predavateljica nastopila tudi naša sodelavka Lilijana Pahor in svoje bogate izkušnje tokrat delila s kolegi iz drugih knjižnic. Naša sodelavka Lilijana Pahor je v svojem prispevku spregovorila o podjetništvu. Kdo je za nas dober podjetnik, katerega poznamo, katere so lastnosti, ki jih lahko skupaj potrdimo za ključne, so bila vprašanja, na katere smo odgovarjali v delovnih skupinah. Potem smo zastavili tudi smernice, kaj lahko splošne knjižnice ponudimo podjetnikom – začetniku ali takemu že uveljavljenemu. Zanimiv se mi je zdel primer romunske knjižnice iz Brasova, ki že tradicionalno gosti letno srečanje združenja zobozdravnikov. Od tega nimajo neke materialne koristi, čeprav smo romunskim kolegom vsi malce poškilili v zobe, jim pa ta dogodek pomaga pri promociji, pri pozitivni podobi knjižnice. Na neki način so tudi zobozdravniki njihovi zagovorniki.

Slika 5: Lilijana Pahor je udeležence navdušila s predavanjem o razvijanju podjetništva pri brezposelnih

Kolegica iz finske knjižnice Vantaa Maia Lehtola, ki pomaga uporabnikom pri pridobivanju IKT znanja, je spregovorila o svojem delu in o tem, kako se z brezposelnostjo spopadajo pri njih. Vsakodnevno se srečuje z najrazličnejšimi uporabniki in vsak ji predstavlja drugačen izziv. Starejši uporabniki se večinoma bojijo novih tehnologij, zato je toliko pomembnejše dobro osnovno znanje. Na Finskem je 10 % brezposelnih in velik del teh spada v skupino dolgotrajno brezposelnih. Vzrok temu je pogost umik imigrantk iz javnega življenja. Moški si poiščejo službo, se vsaj delno vključijo v družbo, dosti žensk pa se omeji na dom in nujne stike z okolico. Prvi korak k boljšemu vključevanju je znanje jezika. Knjižnica lahko pomaga predvsem kot odprt prostor z brezplačnimi informacijami o socialnih službah, o brezplačnih tečajih, z dostopom do interneta in možnostjo preizkusa različnih e-naprav.

Pri tem pomagajo tudi študentje – prostovoljci. Posebej dobro je obiskan Language cafe, ki je debatna skupina, kjer se lahko priseljenki srečujejo s Finci in vadijo finščino. Drugi tak projekt je Nice Hearts of Vantaa. Nice v finščini pomeni ženska. Namenjen je vključevanju priseljenk v družbo. Vsak brezposelni Finec, ki je dopolnil 58 let, je upravičen do službe (podobno našemu programu javnih del). Če želijo, se lahko zaposlijo tudi v knjižnici. Potem, ko jih opremijo s potrebnimi znanji, so zelo uspešni pri posredovanju IKT znanj starejšim uporabnikom. Knjižničarji posedujemo dosti znanj z različnih področij. Pri posredovanju pa je najpomembnejši človeški pristop. Po izkušnjah sodeč, se dosti uporabnikov obrača na točno določenega knjižničarja, s katerim so že vzpostavili stik in mu zato bolj zaupajo. Pomembna je graditev osebnih odnosov, saj s tem knjižnica krepi svoj položaj v lokalni skupnosti. Ni le ustanova, ki v kraju deluje, ampak je del kraja.

Slika 6: Delavnica o kompetencah za uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije

Zadnji del predavanj je vodila Breda Karun iz Zavoda Jara, pomembna strokovnjakinja in ena gonilnih sil pri razvoju knjižničarstva, ne le v Sloveniji ampak tudi v Evropi. »Kako dobiti in obdržati podporo knjižnici« bi lahko prevedla naslov njenega sklopa predavanj. Priznam, da sem se s pojmom Advocacy – zagovorništvo do sedaj srečala le mimogrede in mu nisem pripisovala posebnega pomena. Kakšna je razlika med lobiranjem in zagovorništvom, zakaj zagovorništvo in zakaj z njim začeti takoj, namen in uporabnost, kdaj deluje, kaj ga podpira in krepi... Tema me je navdušila! Gotovo je nastop kredibilnega zagovornika v javnosti prepričljivejši od še tako temeljite zbirke statističnih podatkov, urejenih v excelove tabele. Zbiranje statističnih podatkov, njihovo strukturiranje in interpretacija je le del agende, cilj pa morajo biti posledice, odziv, reakcije na te podatke: pomen, ki ga financerji pripisujejo knjižnici in ki naj vodi k podpori programov delovanja knjižničnih servisov.

Slika 7: Skupinska diskusija ob izdelovanju plakatov je bila pomembna učna metoda

Poslovali smo se od Linza, mesta, ki je veliko kot Ljubljana, mene pa je precej spominjalo na Maribor, le da pod mostom ni tekla Drava ampak Donava. Ob tej reki je tudi zelo zanimiv muzej Ars Electronica Center in vsakomur, ki ga bo pot kdaj zanesla tja, toplo priporočam, da tudi prestopi njegov prag. Po mestu se je moč hitro in udobno premikati s pomočjo tramvajev. Po zgolj enem dnevu in potem, ko sem se dvakrat peljala v nasprotno smer, sem ga osvojila in se rada pomešala med meščane. Ti so pisana družina domačinov in priseljencev z vseh koncev sveta. To, da so priseljenci postali del mestnega vsakdana, pričajo arabske cvetličarne, libanonske prodajalne živil in okrepčevalnice z bureki, ki delijo sosese z domačimi pivnicami, Hoferjem in Sparom. Ne vem, če je tudi v predmestju večja poslovna cona, je pa v samem mestu še dosti proizvodnih obratov, kar priča o živahni poslovni dejavnosti pa tudi o tem, zakaj je privlačno tolikšnemu številu prišlekov.

Slika 8: Pogled na Linz

Pomemben del mesta je vsekakor Wissensturm, kjer smo se vsak dan srečevali. Stolp znanja, kot bi lahko prevedli ime te impozantne stolpnice v središču mesta, je dejansko to. Prilličje in prvo nadstropje zaseda mestna knjižnica, družbo pa ji dela Center Lewis, učno središče, katerega sodelavke so bile naše gostiteljice. Njim gre zahvala, da smo se vsi počutili dobrodošle in da je vse potekalo gladko. V ostalih nadstropjih se vrstijo učilnice, prostori za vadbo, igralnice in konferenčni prostori, v katerih se preko celega dne odvija živahna dejavnost.

Slika 9: Stolp znanja v katerem je potekal trening

Kaj sem odnesla od tega srečanja? Omenila sem že, da je name naredilo velik vtis predavanje o pomenu zagovornišva, katerega možnosti nameravam malo bolje spoznati. Poleg tega naj omenim vizijo knjižnice, kot jo je opisala finska kolegica Ritva: knjižnica naj bo del lokalne skupnosti. Predvsem naj bo odprt prostor za srečanja, kamor lahko vsak vstopi. Naj bo prostor, kjer je dobrodošel, kjer poišče in najde: literaturo, znanje, informacije, pa tudi ljudi. Naj bo izhodišče za pot, na katero bo stopil potem. Naj bo cilj, kamor si je želel priti.

Tako vidim tudi našo knjižnico in info točko Borze dela na Fužinah. Dobila sem potrditev, da je to, kar delamo dobro in si lahko še bolj prizadevamo za to, da bo naša knjižnica pomemben del sosese. Naš pomen za iskalce zaposlitve je v tem, da jim ponudimo začetne informacije, da jim ponudimo prostor, kjer lahko napišejo prošnjo, jih napotimo na primereno socialno službo, pa tudi motiviramo, kar je mogoče le skozi pristen človeški stik. Mislim, da je prihodnost knjižnice ravno v razvoju njene vloge kot socialnega prostora in da se nam tu odpira še precej možnosti.

Polonca Lampič,
Mestna knjižnica Ljubljana

Pismenost v novih pokrajinah komunikacije: Raziskovanje, izobraževanje in vsakdan (Literacy in the New Landscape of

Communication: Research, Education and the Everyday)

19. evropska konferenca o pismenosti, Celovec, 13. – 16. julij 2015

<https://conference.aau.at/event/15/overview>

19. evropska konferenca o pismenosti je potekala pod novim imenom ene izmed pokroviteljic-IRA – Mednarodna bralna zveza se je namreč 26. januarja letos preimovala v ILA – Mednarodno zvezo pismenosti. Po 32 letih je konferenco ponovno gostila Avstrija (Dunaj, 1983), organizirala jo je ALA (Austrian Literacy Association) v sodelovanju z Departement of Teaching and Learning German Language and Literature, Alpen-Adria-Universität Klagenfurt, University College of Teacher Education Carinthia-Viktor Frankl UC, z evropskim komitejem ILA (IDEC) in zvezo evropskih bralnih društev (FELA).

Zbralo se nas je okrog 350 udeležencev z vseh koncev sveta, seveda največ iz Evrope in ZDA, od tega dve tretjini aktivno, z različnimi prispevki. Opaziti je bilo odsotnost prejšnjega števila prijavljenih, ki se konference sploh niso udeležili, in še več takšnih, ki so prišli le za en dan, da so predstavili svoj referat. Predstavitve referatov so potekale v številnih sekcijah, na katerih je bilo včasih komaj kaj poslušalcev. Vse to seveda ni v prid ustvarjalni izmenjavi znanj in izkušenj s področja pismenosti.

Iz Slovenije smo se konference udeležili: Andrej Jalen, mag. Tilka Jamnik, Veronika Rot Gabrovec, ki je tudi naša predstavnica v odborih IDEC in FELA, in Simona Šinko (le-ti vsi aktivno, z referati) ter Katja Bevk (namesto Božene Kolman Finžgar), Damjana Mustar, Petra Mikeln, Fani Nolimal.

Na svečanosti ob odprtju konference je bila podeljena – binalna – **Mednarodna nagrada za inovativno promocijo pismenosti 2015**, ki jo je prejela Mestna knjižnica Kranj za projekt **MODRO BRATI IN KRAMLJATI** – bralna srečanja v Mestni knjižnici Kranj, katerih strokovna koordinatorica je **Damjana Mustar**. (Z veseljem se spomnimo, da je IDEC Award 2011 prejel projekt Romi povabljeni v knjižnico Marte Strahinič in Ljudske knjižnice Metlika.)

Naslov konference je bil *Pismenost v novih pokrajinah komunikacije: Raziskovanje, izobraževanje in vsakdan (Literacy in the New Landscape of Communication: Research, Education and the Everyday)*. Gre za jezikovno kompleksno tradicionalno pismenost in monomodalna besedila ter za sodobna hitro razvijajoča se multimodalna besedila (bloge, objave na Facebooku, kratka sporočila v mobilnih telefonih idr.), ki so jezikovno bližje govorjenim kot pa (tradicionalnim) pisnim sporočilom. Podteme konference so bile: večpismenost; pismenost v izobraževalnih ustanovah in izven njih; izobraževanje učiteljev (za poučevanje pismenosti in literature); večjezičnost; tradicionalne in nove oblike literature za otroke, mladino in odrasle; družbena okolja za promocijo pismenosti (knjižnice, bralne skupine, tekmovanja idr.); pismenost (dosega, enakost/ neenakost in posebne potrebe).

V sekcijah (po 14 sekcij vzporedno), ki so potekale vsak konferenčni dan, je bilo predstavljenih okrog 200 različnih prispevkov (referatov, predstavitev, okroglih miz, delavnic, posterjev idr.) Največ pozornosti je bilo namenjenih izsledkom iz mednarodnih in drugih raziskav pismenosti ter primerom dobre prakse, nato izobraževanju za nove pismenosti in obvladovanju le-teh v različnih vsakodnevnih situacijah (sodobna funkcionalna pismenost). Tako raziskovalce kot praktike (učitelje, knjižničarje idr.) najbolj zanimajo mladi v času obveznega izobraževanja (osnovna in srednja šola), manj na univerzi, nato otroci v predšolskem obdobju in starejše prebivalstvo, najmanj pa odrasli prebivalci v aktivnem obdobju. Dokaj veliko pozornosti je bilo namenjene učiteljem na vseh stopnjah izobraževanja, njihovi pismenosti, spremenjenim okoliščinam in načinom poučevanja ob novih možnostih komuniciranja. Še vedno aktualni temi sta bralna pismenost v multikulturnem in večjezičnem okolju, druge skupine prebivalstva s posebnimi potrebami oz. ranljive skupine pa so bile na tej konferenci deležne manj pozornosti.

Naj na kratko predstavim le štiri plenarne referate: **Fabian Hafner** (Robert Musil-Institut/Kärntner Literaturarchiv, Celovec, Avstrija): *Možnosti in omejitve večjezičnosti na Koroškem, primeri iz raziskave literature (Possibilities and limitations of multilingualism in Carinthia; exemplified by consulting literature)*: na primerih ana-

lize literature iz zadnjih 200 let je dokazoval kreativne in integrativne možnosti slovensko-nemške dvojezičnosti. V svojem živahnem, občasno kar trojezičnem referatu je Hafner omenil dr. Franceta Prešerna (predvsem Zdravljico), Mohorjevo družbo, Josefa Friedricha Perkoniga (ki je npr. zagovarjal referendum l. 1920), sodobne avtorje Petra Handkeja, Florjana Lipuša in Gustava Janoša.

Jennifer Rowsell (Brock University Toronto, Kanada): *Globoko se zavedamo: soočamo se z novo pokrajino komuniciranja (Being Wisely Aware: Facing The New Landscape of Communication)*: primerjala je oblike pismenosti iz 20. stoletja z novimi pismenostmi in možnostmi komuniciranja v 21. stoletju, navajala izsledke iz raziskav, kako so se spreminjali koncepti pismenosti, vzporedno pa poučevanje in učenje ter odnos vlade do novih pismenosti. Treba je ovrednotiti nove možnosti komuniciranja ter izkoristiti njihovo širšo dostopnost in demokratičnost za boljše medsebojno razumevanje in napredek na področju ekonomije in družbenega razvoja, za izgradnjo splošne blaginje in sožitja.

Shelly Stagg Peterson (International Literacy Association ILA, University of Toronto, Kanada): *Raziskovanje in spodbujanje govora majhnih otrok skozi igro: ugotovitve osnovnošolskih učiteljev in študentov iz Severne Kanade (Assessing and Supporting Young Children's Oral Language Through Play: Learning from Northern Canadian Primary Teachers and Students)*: dobro razvita govorna zmožnost je osnova za kasnejšo dobro razvito pismenost; izvedli so sedemletno raziskavo med otroki v vrtcu, tudi v nekaterih skupnostih prvotnih prebivalcev, in analiza prvih izsledkov je pokazala, kako se v igri z vrstniki razvija njihov govor. Možnosti in naloge vzgojiteljev so torej, da otrokom organizirajo čim več različnih situacij kot spodbudo za razvoj govora. Zelo dobrodošle so tudi spontane improvizacije in uprizoritve dramatiziranih besedil.

Teresa Cremin (Open University, Velika Britanija): *Učitelji kot raziskovalci: nove dejavnosti, spoznanja in vrednotenje (Teachers as Researchers: New actions, Perceptions and Appreciations)*: poučevanje pismenosti in spodbujanje branja je pogosto vse preveč usmerjeno v merljive dosežke, ko učenci ne morejo pokazati in dokazati vseh svojih zmožnosti. V projektu, kjer so učitelji raziskovali, kaj vse učenci berejo in so jim obenem predstavili, kaj berejo oni, pa se je razvil dialog med obema skupinama bralcev, izmenjava izkušenj, priporočila za zanimive knjige in druga bralna gradiva itd. Za učence je bilo zelo spodbudno, ko so spoznali, da njihovi učitelji berejo in so spremljali, kaj vse berejo. Učitelji so bili presenečeni, ko so odkrivali, kaj vse je dostopno oz. po čem vse iz zanimanja v prostem času posegajo njihovi učenci. Nastajali so vzajemni plakati o dnevnem, tedenskem idr. branju. (Nekaj teh izkušenj imamo v Sloveniji na področju bralne značke in drugih oblik prostočasnega branja; veljalo bi jih čim boljše prenesti v pouk, da bi dialog med učencem in učiteljem, podoben situaciji večgeneracijskega branja, morda obrodil boljše dosežke učencev na področju branja in pismenosti).

V sklopu konference je bil organiziran ogled mesta Celovec, slavnostna večerja in še marsikaj. Skupina udeležencev iz Rusije je pred začetkom konference obiskala Kranj in Mestno knjižnico Kranj, dobitnico letošnje evropske nagrade za delo s starejšimi, in Radovljico, kjer so obiskali Knjižnico A.T. Linhart, ki se intenzivno posveča mladim in njihovi uporabi novih medijev.

Naj omenim, da je na konferenci gostovala tudi razstava *Silent Books – Final Destination Lampedusa* iz leta 2013: to so slikanice brez besed, ki jih na pobudo Italijanske sekcije IBBY pošiljajo nacionalne sekcije IBBY otrokom beguncev na otoku Lampedusa, kjer je že zgrajena tudi mednarodna mladinska knjižnica. V to razstavo je vključena tudi slovenska slikanica Damijana Stepančiča *Zgodba o sidru* (Mladinska knjiga, 2010).

20. evropska konferenca o pismenosti pod naslovom »Communities of readers and writers in and outside school« bo v Madridu, od 5. do 7. julija 2017.

Tilka Jamnik,
Mestna knjižnica Ljubljana

Slovenske knjižnice v letu 2014 potek in obseg statističnih meritev

Pri statističnih meritvah o delu slovenskih knjižnic za poročevalsko leto 2014 je sodelovalo skupaj 259 knjižnic, od tega 60 splošnih (od tega 2 zamejski), 84 visokošolskih in 115 specialnih knjižnic. Meritve so se začele 1. 3. 2015 in se uradno končale 15. 3. 2015, ko je Centru za razvoj knjižnic pravilno izpolnjeno Poročilo o delu knjižnice posredovalo skupaj 128 oz. 49,5% knjižnic. Knjižnicam, ki nam Poročila o delu knjižnice niso poslale v dogovorjenem roku, smo poslali več opominov. S statističnimi meritvami smo dokončno zaključili 11. maja 2015, ko nam je izpolnjene vprašalnike posredovalo skupaj 246 oz. 95% knjižnic, od tega 60 oz. vse splošne knjižnic, 82 oz. % 98 visokošolskih knjižnic in 104 oz. 90% specialnih knjižnic.

V času statističnih meritev smo poslali 454 pojasnil preko elektronske pošte, opravili 549 telefonskih pogovorov in odklenili 197 vprašalnikov.

Na zahtevo nekaterih knjižnic smo začetek statističnih meritev prestavili za dva tedna in sicer z 1. na 15. marec. Učinek je bil nasproten pričakovanemu. Poročilo o delu knjižnice za leto 2013 je do uradnega konca statističnih meritev (31.3.2014) posredovalo 21 oz 35% splošnih knjižnic, 52 oziroma 62% visokošolskih knjižnic in 65 oziroma 58% specialnih knjižnic, za leto 2014 (15.3.2015) pa le 9 oziroma 15% splošnih knjižnic, 47 oziroma 56% visokošolskih knjižnic in 70 oziroma 61% specialnih knjižnic.

V spodnji tabeli je prikazanih nekaj osnovnih podatkov o vseh vrstah knjižnic v Sloveniji. V statistične meritve smo vključili tudi samostanske in druge cerkvene knjižnice, ki pa v tabeli zaradi slabe odzivnosti knjižnic, niso prikazani. V nadaljevanju sledijo pojasnila posameznih iskalnih parametrov.

	Nacionalna knjižnica	Visokošolske knjižnice	Splošne knjižnice	Specialne knjižnice	Šolske knjižnice*
Upravne enote	1	83	58	115	-
Izposojevališča	1	116	282	151	966
Samostojne knjižnice	1	1	58	0	0
Knjižnična zbirka (inv. enote)	2.749.539	5.093.617	11.497.215	3.102.153	8.458.446
Prirast knjižničnega gradiva (inv. enote)	31.307	115.700	465.004	49.693	604.196
Podatkovne zbirke, ki jih gradi knjižnica (naslovi)	3	75	102	50	-
Potencialni uporabniki**	2.062.874	84.744	2.062.874	31.091	310.244
Člani	11.553	116.229	491.409	58.800	-
Obisk	426.858	3.227.642	12.570.424	-	4.971.536
-od tega fizični obisk	286.858	1.906.696	10.505.875	141.016	-
Izposojene enote	121.945	1.887.956	25.755.260	-	5.161.344
Zaposleni strokovni delavci (EPZ)	100	313	929	142	-
Zaposleni SKUPAJ (EPZ)	137	375	1.185	179	-
Izobraževanje zaposlenih (ure)	5.893	6.677	30.037	2.244	-
Nakup gradiva v EUR	745.545	6.206.834	6.946.317	745.545	2.999.099

Tabela 1: Slovenske knjižnice v številkah: 2014

Vir: BibSiSt, 2014 (<http://bibsist.nuk.uni-lj.si/index.php>)

Legenda:

- ni zanesljivih podatkov
EPZ ekvivalent polne zaposlenosti

Opombe:

* podatki se nanašajo na leto 2012. Vir podatkov: Statistični urad Republike Slovenije.

** število potencialnih uporabnikov je lahko manjše od števila članov, ista oseba je lahko včlanjena v več knjižnic hkrati.

V primeru, da knjižnice določenih podatkov niso posredovale, so bili podatki imputirani oziroma preračunani na celotno vrednost.

Definicije

Upravna enota (Administrativna enota)

je vsaka knjižnica ali skupina knjižnic, ki delujejo pod enotnim vodstvom oziroma pod isto upravo.

Izposojevališče

je knjižnica ali del knjižnice, ki je na določeni lokaciji namenjena neposrednemu delu z uporabniki, ne glede na to, ali gre za samostojno knjižnico ali del večje upravne enote. Kraji, kjer ustavlja bibliobus, ne veljajo za izposojevališče, pač pa kot izposojevališče štejemo bibliobus. Postajališč premičnih zbirk ne štejemo za izposojevališča.

Sedež knjižnice je obenem tudi izposojevališče – pomeni, da štejemo knjižnico, kjer je sedež osrednje knjižnice, tudi kot krajevno knjižnico.

Knjižnična zbirka

(sin. knjižnični sklad, knjižnična zaloga, knjižnični fond) je vse gradivo oziroma dokumenti določene vrste (na primer knjige in serijske publikacije, mikrooblike, elektronske serijske publikacije), ki jih knjižnica nudi svojim uporabnikom. Lahko jih hrani sama ali pa omogoča dostop na daljavo in si je zagotovila pravico dostopa do njih vsaj za določeno časovno obdobje. Pravico dostopa si knjižnica lahko pridobi sama, preko konzorcijev ali preko zunanjega financiranja. V knjižnično zbirko ne štejemo internetnih virov, do katerih je knjižnica sicer objavila povezave, vendar za njih ni zagotovila dostopa s pravnim sporazumom, licenco ali drugim pogodbenim in/ali vzajemnim sporazumom. Za potrebe vprašalnika upoštevamo stanje ob koncu poročevalskega obdobja.

Prirast

je knjižnično gradivo, inventarizirano in dodano zbirki v času poročevalskega obdobja. Gradivo lahko pridobivamo z nakupom, z licenco, z obveznim izvodom, z digitalizacijo, z donacijo ali z zamenjavo. Za potrebe vprašalnika upoštevamo prirast v poročevalskem obdobju. Gradiva, ki smo ga z retrospektivno katalogizacijo vključili v računalniški katalog knjižnice, vendar je že bilo inventarizirano v klasičnih evidencah knjižnice, ne štejemo kot prirast. Kot prirast upoštevamo samo tiste publikacije, ki so v poročevalskem obdobju v knjižnico dejansko prispele in jih je knjižnica tudi inventarizirala.

Način pridobivanja gradiva – problematika t. i. starega fonda: že inventariziran fond ni prirast. Če gradivo še ni bilo inventarizirano in knjižnica ne pozna načina pridobitve tega gradiva, ga štejemo kot dar. Gradivo, ki je bilo pridobljeno kot lastna izdaja knjižnice, preko članarin v različnih združenjih ali v sklopu kotizacije, štejemo kot nakup ali dar, v odvisnosti od namenskosti porabljenih sredstev. Zamena pomeni pridobivanje gradiva z izmenjavo publikacij med knjižnicami, ne pa gradiva s katerim nadomestimo izgubljeno, poškodovano ali ukradeno gradivo.

Serijske publikacije – pri prirastu štejemo serijske publikacije, ki jih je knjižnica dejansko prejela, pri tekoče naročenih serijskih publikacijah pa štejemo vse serijske publikacije, ki so naročene, tudi če v tistem letu niso prispele v knjižnico.

Podatkovna zbirka

je zbirka zapisov ali vsebinskih enot (podatkov, besedil, slik, zvočnih posnetkov itn.), shranjenih v elektronski obliki, skupaj s programsko opremo za poizvedovanje in uporabniško delo z zapisi oziroma vsebinskimi enotami. Podatkovne zbirke se delijo na tri vrste: podatkovne zbirke s celimi besedili, podatkovne zbirke z izvlečki in kazali ter na druge podatkovne zbirke (npr. bibliografske, faktografske itd.). Podatki ali zapisi so navadno zbrani z določenim namenom in so povezani z določeno temo. Podatkovna zbirka je lahko izdana na fizičnem nosilcu ali dostopna preko interneta. Vsako podatkovno zbirko štejemo ločeno, četudi je več podatkovnih zbirk dostopnih preko skupnega uporabniškega vmesnika ponudnika (npr. podatkovne zbirke na vmesniku EBSCOhost).

Skupni uporabniški vmesnik, ki omogoča dostop do paketa serijskih publikacij ali digitalnih dokumentov in ga ponudi njegov založnik ali ponudnik, ravno tako štejemo kot podatkovno zbirko (npr. ScienceDirect, IUS Info). Katalog knjižnice v elektronski obliki ne štejemo za podatkovno zbirko.

Gradnja lastnih podatkovnih zbirk – štejemo podatkovne zbirke, ne pa posameznih digitalnih dokumentov. Podatkovna zbirka je definirana kot zbirka podatkov ali zapisov, shranjenih v elektronski obliki, skupaj s programsko opremo za poizvedovanje po teh podatkih in njihovo upravljanje. Podatki ali zapisi so navadno zbrani z določenim namenom in so povezani z določeno temo. Zbirki, ki jo samostojno kreiramo, damo običajno tudi ime. Podatkovna zbirka je lahko na cederomu, disketi, trdemu disku ali drugače neposredno dostopna, lahko pa je dostopna prek klicnih linij ali medmrežja.

Če npr. knjižnica gradi podatkovno zbirko diplomskih nalog, bo v rubriko »podatkovne zbirke, ki jih gradi knjižnica« napisala številko 1, v rubriko »e-knjige: diplomske, ...« pa število diplom v tej podatkovni zbirki.

Potencialni uporabniki knjižnice

so tisti uporabniki knjižnice, ki jim je knjižnica v skladu s svojo funkcijo primarno namenjena. Glede na vrste knjižnic so to: nacionalna knjižnica: število prebivalstva države na začetku poročevalskega obdobja; visokošolska knjižnica: skupno število študentov in učnega osebja visokošolske ustanove, v okviru katere knjižnica deluje; specialna knjižnica: skupno število strokovnih delavcev, zaposlenih v matični ustanovi oziroma v ustanovah, ki uporabljajo storitve knjižnice; splošna knjižnica: skupno število prebivalcev območja, ki mu knjižnica služi; šolska knjižnica: skupno število učencev in strokovnih delavcev šole, v okviru katere knjižnica deluje.

Član knjižnice (Registrirani uporabnik)

je uporabnik (oseba ali ustanova), ki se včlani v knjižnico, da bi v skladu z njenimi pravili v njenih prostorih ali izven njih uporabljal knjižnično gradivo in storitve knjižnice. Kot člane štejemo le tiste registrirane osebe, ki so knjižnico obiskale vsaj enkrat v letu (poročevalskem obdobju) ali so njene storitve uporabljale na daljavo. Za potrebe vprašalnika zbiramo podatke o mladih in odraslih članih. Izraz »mladina do 15. leta« vključuje mlade do vključno 14. leta starosti.

Obisk (fizični)

je vstop posameznika v prostore knjižnice. Vsakega uporabnika štejemo kot obiskovalca vsakič, ko vstopi v knjižnico (lahko tudi večkrat v istem dnevu). Za potrebe vprašalnika štejemo pri vprašanju »Obisk zaradi izposoje na dom« število oseb, ki so obiskale knjižnico zaradi izposoje gradiva na dom – prevzema, vračila ali podaljšanja izposoje gradiva. Sem štejemo tudi obiske knjižnice zaradi rezervacije ali naročila gradiva, ki si ga uporabniki želijo izposoditi na dom in poravnave obveznosti do knjižnice v povezavi z izposojjo gradiva (zamudnine, opomini, nado-

mestila za poškodovano ali izgubljeno gradivo).

Pri vprašanju »Obisk zaradi udeležbe na prireditvah« pa štejemo število oseb, ki so se udeležile prireditev v organizaciji knjižnice. K prireditvi povabljen skupina se šteje samo enkrat, ne glede na število različnih oblik dejavnosti znotraj prireditve. V primeru, če knjižnica števila udeležencev razstav ne šteje, v vprašalniku to označi s črtico in v opombah pojasni razloge.

Obisk se meri z rogljnikom ali senzorjem na vhodnih vratih, pri čemer se upošteva, da senzor sešteva tako prihode kot odhode. Če zaposleni uporabljajo isti vhod kot uporabniki, potem prihode in izhode osebja odštejemo. Knjižnice, ki nimajo naprave za štetje, uporabijo ročno štetje z metodo tipičnega tedna. Knjižnica določi tipični teden v letu na podlagi izpisov STA901 in STA902 iz programske opreme COBISS/Izpis. V določenem tednu knjižnica organizira ročno beleženje obiska knjižnice. Letno število obiska knjižnica izračuna z metodo ekstrapolacije tedenskega obiska, kar pomeni, da zabeležen tedenski obisk pomnoži z 52.

Virtualni obisk - je en cikel uporabniških aktivnosti na spletnem mestu knjižnice, izveden s strani uporabnikov z IP naslovov, ki niso v lasti knjižnice (navadno zunaj prostorov knjižnice), ne glede na število ogledanih strani ali elementov. Virtualni obisk se navadno prične po uporabnikovem dostopu do vstopne strani na spletnem mestu knjižnice; konča se, kadar v določenem časovnem intervalu (največ 30 minut), ni zaznana nobena aktivnost na strani. Naslednji dostop po daljšem intervalu pomeni nov obisk. Virtualni obiskovalec naj bo identificiran vsaj z unikatnim piškotkom in/ali unikatno kombinacijo uporabniškega IP-naslava in niza brskalnika (»user agent«). Znani spletni programi za iskanje podatkov (»spiders«) in sistemi za zajemanje spleta (»harvester«) naj bodo izključeni.

Knjižnicam priporočamo, da virtualne obiske štejejo s pomočjo spletne aplikacije Google Analytics (<http://www.google.com/analytics/>). Kot obisk se štejejo seje oziroma obiski, ne pa edinstveni obiskovalci ali ogledi strani. Kot obisk spletnega mesta knjižnice štejemo vse seje uporabnikov ne glede na njihovo fizično lokacijo, medtem ko pri virtualnih obiskih štejemo samo obiske uporabnikov z IP naslovov, ki so locirani izven prostorov knjižnice (IP naslov pomeni Internet Protocol – številka, ki natančno določa računalnik v omrežju interneta). V spletni aplikaciji Google Analytics izločimo obiske z lokacije knjižnice tako, da ustvarimo dodaten profil za spletno mesto, v katerem nastavimo filter za obseg IP naslovov, ki jih želimo izločiti. Za takšne spremembe nastavitve računa je potrebno imeti pravice skrbnika.

Obisk razstav – navajamo samo obisk razstav, ki smo ga namensko šteli. Če obiska nismo namensko šteli, vpišemo črtico in razloge pojasnimo v opombah.

Izposoja

je posojanje knjižničnega gradiva iz lastne zbirke uporabnikom na dom ali v knjižnico. Kot novo izposajo štejemo tudi vsako podaljšanje izposoje, ki ga zahteva uporabnik. Izposoja vključuje tudi kopije dokumentov (posredovane tudi po telefaksu) in izpise elektronskih dokumentov, ki jih osebje knjižnice natisne za uporabnika ter izposajo dokumentov na daljavo v fizični obliki (npr. izposoja uporabniku na dom, po pošti). Pod izposajo štejemo tudi enote, izposojene s knjigomatom. Izposoja v knjižnico pomeni, da je uporabnik osebno zadolžen za gradivo. V praksi lahko govorimo o izposoji gradiva v knjižnico, kadar knjižnica evidentira izposojene enote pri kontu uporabnika v sistemu COBISS/Izposoja (ali v drugem sistemu), ali ko uporabnik podpiše zadolžnico. O izposoji e-knjig govorimo, ko e-knjige izposodimo za določeno časovno omejeno obdobje. V primeru, da si uporabnik prenese e-knjige za nedoločen čas, to ni izposoja, ampak prevzem vsebinske enote. Prav tako za izposajo ne štejemo elektronske dostave dokumentov (posredovane), kadar je njihova uporaba časovno neomejena. Medknjižnično izposajo beležimo posebej.

Delavci knjižnice (Knjižnično osebje)

so vse osebe, ki so zaposlene v knjižnici v rednem delovnem razmerju za določen oziroma za nedoločen čas, s polnim ali skrajšanim delovnim časom na dan 30.6. v poročevalskem letu. Osebe, ki so v knjižnici zaposlene preko javnih del, štejemo kot redno zaposlene za določen čas. Za potrebe vprašalnika med delavce knjižnice ne štejemo oseb, zaposlenih po pogodbi o delu, preko različnih servisov, prostovoljcev in osebja na porodniškem dopustu ter dopustu za nego in varstvo otroka.

Strokovni delavci v knjižnici

so vsi tisti delavci, ki imajo formalno izobrazbo s področja bibliotekarstva ali informacijskih znanosti (diplomirani bibliotekarji) ter tisti delavci, ki imajo formalno izobrazbo z drugih področij in opravljen bibliotekarski izpit (diplomirani priučeni bibliotekarji). Diplomirani bibliotekarji so vsi strokovni delavci, ki imajo formalno izobrazbo (višješolsko ali visokošolsko diplomu, magisterij ali doktorat) s področja bibliotekarstva ali informacijskih znanosti; diplomirani priučeni bibliotekarji so vsi strokovni delavci, ki imajo formalno izobrazbo z drugih področij (višješolsko ali visokošolsko diplomu, magisterij ali doktorat) ter opravljen bibliotekarski izpit; priučeni knjižničarji so vsi tisti strokovni delavci, ki imajo srednješolsko izobrazbo ter opravljen bibliotekarski izpit.

Med strokovne delavce štejemo samo tiste delavce, ki v skladu z 39. členom ZKNJ v roku dveh let od zaposlitve v knjižnici, uspešno opravijo bibliotekarski izpit.

Dostop do statističnih podatkov o slovenskih knjižnicah Kazalce uspešnosti slovenskih knjižnic najdete na <http://bibsist.nuk.uni-lj.si/kazalci/index.php>. Pripravili pa smo tudi tri nove zvezke Slovenskih knjižnic v številkah za leto 2014. Poročila za splošne, visokošolske in specialne knjižnice so dostopna na naši spletni strani: <http://bibsist.nuk.uni-lj.si/statistika/kvs.php>.

Vsem knjižnicam, ki so sodelovale pri statističnih meritvah, se za sodelovanje zahvaljujemo.

Damjana Tizaj Marc,
Narodna in univerzitetna knjižnica

Poročilo s 44. letne konference LIBER London, 24.-26. junija 2015

1. Uvod

LIBER (*Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche*) združuje 400 evropskih znanstveno-raziskovalnih (specialnih in visokošolskih) knjižnic in predstavlja največjo tovrstno mrežo v Evropi. Delovanje združenja je v obdobju 2013-2017 usmerjeno k razvoju znanstveno-raziskovalnih knjižnic, predvsem infrastruktur za raziskave in znanstveno komuniciranje ter virtualne knjižnice in zagovorništva v knjižnicah.

Letna konferenca vedno poteka v drugem evropskem mestu, spremlja jo približno 300 udeležencev. Letošnjo konferenco so gostili Imperial College London, Senate House Library, LSE Library in UCL Library Services. Potekala je od 24. do 26. junija v Senate House v Londonu. Njena glavna tema je bila odprta znanost (Towards Open Science), glavna tematska nit je bilo zagotavljanje odprtega dostopa do znanstvenih del. Predsednik programskega in organizacijskega odbora konference je bil dr. Paul Ayriss, profesor University College London. Njegovo video predavanje je bilo vključeno v seminar *Praktični vidiki odprtega dostopa*, ki je potekal 20. 5. 2015 v MIZŠ, Ljubljana. V Slovenijo bo prvič prišel 1. 10. 2015; predaval bo na konferenci *Odprti dostop in licenciranje v visokošolskih in specialnih knjižnicah: Načela in vidiki dobrih praks* (<http://www.ck.uni-lj.si/oaal/>); konferenco organiziramo CTK, Scientific Knowledge, UKM in NUK. Na njej bo poleg dr. Paula Ayrissa predavala tudi Susan Reilly, izvršna direktorica LIBER.

Pred konferenco so bile organizirane različne delavnice, med katerimi je bila najbolj zanimiva delavnica *DARIAH-EU and the digital humanities*. Digitalna humanistika uporablja metode in orodja s področja informatike za raziskovanje tradicionalne humanistike in družboslovja. Tako se na primer v raziskavah s področja zgodovine, književnosti, filozofije in drugih vej humanistike uporabljajo vizualizacije podatkov, optična prepoznavna besedil, podatkovno rudarjenje, anotacije, primerjalne statistike in podobne metode, ki slonijo na uporabi različnih računalniških orodjih.

Natančneje je digitalna humanistika opredeljena v Digital Humanities Manifesto¹, v katerem se različica 2.0 nanaša na uporabo orodij spleta 2.0 in odprti dostop. Za razvoj digitalne humanistike je bistvenega pomena računalniška infrastruktura. V ta namen je Evropska komisija leta 2006 vključila projekt DARIAH (Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities – Digitalna infrastruktura za humanistiko in umetnost) v Evropski strateški forum o raziskovalnih infrastrukturah (ESFRI). Projekt je namenjen razvoju, vzdrževanju in uporabi infrastruktur za potrebe raziskav in razvoja na področju humanistike. DARIAH je tudi mednarodna evropska mreža posameznikov in organizacij oziroma raziskovalnih skupnosti, ki ustvarjajo pogoje za znanstveno-raziskovalno delo na področju humanistike. Slovenija je ena od petnajstih ustanoviteljic mreže². Knjižnice so formalni del evropskega konzorcija raziskovalnih infrastruktur (ERIC) in zelo pomemben člen DARIAH. Nekatere knjižnice prevzemajo aktivno vlogo pri računalniškem opismenjevanju raziskovalcev. V zadnjih dveh desetletjih so se knjižne zbirke na veliko digitalizirale, danes so dosegljiva različna računalniška orodja, ki omogočajo različna raziskovanja. Na delavnici so bili predstavljeni tečaji, ki so za raziskovalce in knjižničarje s področja humanistike organizirani v Britanski knjižnici in v knjižnici Univerze v Gentu.

2. Vabljenno uvodno in plenarna predavanja

Naloga uvodnih predavateljev je bila, da obravnavajo najbolj pereče teme, ki so povezane z glavno temo konference.

Slika 1: Sir Mark Walport s predsednico LIBER, Kristiino Hormia-Poutanen

Sir Mark Walport, svetovalec vlade Velike Britanije, je v svojem vabljenem predavanju govoril o knjižnici 21. stoletja (Slika 1). Vlogo knjižnice vidi v širjenju znanja, ki se nenehno prilagaja novim modelom raziskovanja in publciranja, a hkrati ščititi avtorske pravice.

Drugi vabljeni predavatelj iz Evropske komisije, dr. Jean-Claude Burgelman, je v plenarnem predavanju govoril o *odprti znanosti*, ki je temelj razvoja in napredka Evropske unije. Odprta znanost se nanaša na celotni ciklus znanstvenega dela, od zbiranja podatkov, raziskovalnega dela,

1 Digital Humanities Manifesto (2008) in Digital Humanities Manifesto 2.0 (2009) dosegljiva na URL: <http://manifesto.humanities.ucla.edu>

2 V Sloveniji projekt sofinancira ARRS, partnerji pa so: Inštitut za novejšo zgodovino, Znanstvenoraziskovalni center SAZU. Več o tem na URL: <http://www.sidih.si/>

hranjenja podatkov do publiciranja in uporabe literature. Odprti dostop je najpomembnejši del odprte znanosti.

Značilnosti odprte znanosti ali, kakor jo nekateri imenujejo znanost 2.0, je eksponencialna rast podatkov in znanstvenikov, uporaba digitalnih tehnologij, zahteva po vse večji odgovornosti in transparentnosti ter sodelovanju, vse večja potreba za obravnavo družbenih izzivov in prispevanje k ekonomskemu razvoju. Vzporedno z odprto znanostjo se razvijajo odprtokodni računalniški programi, skupno ustvarjanje znanja, Creative Commons licence, odprte inovacije, odprti sistemi za izobraževanje (MOOC), splet 2.0.

Dr. Martin Paul Eve iz Univerze v Londonu, avtor monografije *Open Access and the Humanities*³, sodirektor *Open Library of Humanities*⁴ ter član svetovalnega odbora JISC Scholarly Communications⁵, je govoril o odprtem dostopu v humanistiki. Meni, da je v humanistiki še vedno prisotna velika nenaklonjenost do odprtega dostopa, čeprav se tudi na tu v zadnjih letih situacija hitro spreminja. Zelo napačno je primerjati humanistiko z naravoslovjem, saj uporabljata različne metode raziskovanj. V preteklosti je bilo napak, da so humanistom skušali vsiliti metode odprtega dostopa iz naravoslovja, predvsem kar zadeva APC-jev (article and book processing charges). Najbolj kritične so odprte monografije, značilne za humanistiko. Med problemi je navedel monopol založnikov in zahteve po specifičnih orodjih za publiciranje. Tako je predstavil platformo *Open Library of Humanities*, ki omogoča objavo člankov in monografij z recenzijami v zlatem odprtem dostopu. Več o tem na URL: <https://www.openlibhums.org/about/>.

Manon Ressa iz Knowledge Ecology International je opozorila na nov dogovor Mednarodne organizacije za trgovino (WTO) glede trženja javnih/družbenih dobrin. V tem dogovoru vidi strateško priložnost knjižnic, ki bi si morale izboriti vključevanje znanj (*knowledge goods*) v okviru javnih/družbenih dobrin. Tudi definicijo javnih/družbenih dobrin bi morali razširiti, saj bi se morale nanašati tudi na ustvarjanje in dostop do znanja.

3. Konferenčna predavanja

V okviru konference je bilo poleg uvodnega in plenarnih predavanj organiziranih skupaj 12 sklopov predavanj. Vsak dan so vzporedno potekali štirje nizi predavanj. Sponzorji so imeli na voljo tudi termin za predstavitev svojih izdelkov. V sekciji plakatov je bilo predstavljenih 16 plakatov.

Prvi dan sem se udeležila niza predavanj (št. 4) o novih metričnih metodah (New Metrics), naslednji dan sem poslušala predavanja v okviru sklopa št. 5 o novih modelih za knjižnice, tretjega dne pa predavanja iz sklopa št. 12, o trajnem ohranjanju in možnostih reproduciranja raziskav (Preservation and Reproducibility). V nadaljevanju sledi

3 Open Access and the Humanities: Contexts, Controversies and the Future (2014). Cambridge: Cambridge University press.

4 <https://www.openlibhums.org/>

5 <http://scholarlycommunications.jiscinvolve.org/wp/>

opis predavanj v okviru navedenih sklopov.

3.1. Nove metrične metode (New Metrics) – sklop št. 4

Dr. Bertil Dorch je predstavil raziskavo o publiciranju na področju astrofizike. Področje je specifično, saj operira z ogromnimi količinami podatkov. Pri tem je zelo pomembna zgodovina raziskovanja. Astrofizika je zato med prvimi znanstvenimi področji z odprtim dostopom ter prosto izmenjavo podatkov, ki omogočajo preverjanje in ponovitev raziskave. Področje temelji na strukturiranih in zelo kakovostnih metapodatkih. V svojem predavanju je dokazal, da so objavljeni članki v obdobju 2000-2015, ki imajo povezave na metapodatke, večkrat citirani od člankov brez povezav, tudi v primeru, če so ti bili teoretični ali le eksperimentalni.

Sledilo je predavanje **Natalije Madjarevic**, vodje izobraževanja in implementacij na področju altmetrike in **Scotta Taylorja** iz knjižnice Univerze v Manchesteru, ki je odgovoren za podpirne storitve za raziskovalce. Altmetrika je izraz za alternativno metriko oziroma metriko na podlagi netradicionalnih virov, npr. novic, blogov, družabnih omrežij, poročil organizacije, citiranja v Wikipediji in podobno. Na Univerzi v Manchesteru uporabljajo posebno platformo z istim imenom, ki jim omogoča spremljanje odzivov in odmevnosti raziskav ter znanstvenega publiciranja v različnih virih in skupnostih. To je predvsem pomembno v primeru ko želimo vodilnim v organizaciji ali sofinancerjem dokazati pomembnost raziskovalnega dela v okolju, v katerem delujemo. Obenem nam pomaga ugotoviti, ali se okolje odziva tako, kot bi si želeli oziroma kaj je potrebno spremeniti v našem delovanju.

3.2. Novi modeli za knjižnice – sklop št. 5

Eelco Ferwerda, direktor nizozemske podružnice fundacije OAPEN (OAPEN Foundation) - v Ljubljani je 20. maja 2015 preko Skype predaval na seminarju Praktični vidiki odprtega dostopa -, je govoril o odprtem dostopu do publiciranih znanstvenih monografij (Slika 2). Predstavil je tudi skupni projekt fundacije in nekaterih univerz, univerzitetnih knjižnic, založb in JISC (angleške svetovalne organizacije, ki jo sestavljajo eksperti in vodje ustanov s področja visokošolskega izobraževanja in komunikacij). Ker področje odprtih znanstvenih monografij ni tako dobro urejeno kot področje odprtih znanstvenih člankov, je namen projekta ustvariti centralizirano storitev za vzdrževanje celotnega življenjskega ciklusa odprtih monografskih publikacij, od njihove objave (vključno z recenzijami), razširjanja, vključevanja v CoRE in OpenDOAR do njihovega odprtega dostopa in trajnega ohranjanja. S centralizacijo teh storitev bi bila kvaliteta objav višja, metapodatki in licence bi bili standardizirani, ohranjanje gradiva pa trajno. Poleg tega bi se centraliziralo upravljanje s podatki o uporabi gradiva, na enem mestu bi bile dosegljive informacije o podobnih raziskavah ter podatki o stroških drugih objav v odprtem dostopu. Integracija z obstoječimi knjižničnimi katalogi in storitvami tretjih ponudnikov bi bila bolj učinkovita, uporabniki bi imeli skupno točko dostopa do le-teh.

Slika 2: Eelco Ferwerda, OAPEN Foundation, The Netherlands

Sofie Wennström iz Oddelka za kakovost v knjižnici Univerze v Stockholmu je predstavila infrastrukturo za znanstveno publiciranje, ki jo razvijajo v knjižnici, ki je vmesni člen med izobraževalnim programom in založniško dejavnost Univerze v Stockholmu. Zavedajo se tudi zahtev evropskega programa Obzorja 2020, po katerem morajo biti rezultati znanstveno-raziskovalne dejavnosti objavljeni v odprtem dostopu. Knjižničarji, ki v procesu publiciranja skrbijo za kakovost, avtorjem svetujejo med raziskovalnim delom, in glede etičnih standardov tudi urednikom: usmerjajo jih tako, da bo njihovo delo transparentno, izsledljivo in jasno. Po objavi skrbijo za trajno ohranjanje digitalnega gradiva in hkrati omogočajo različne tehnične infrastrukture za objavljanje monografij (*Open Monograph Press*⁶) in člankov (*Open Journal System*⁷). Tovrstno sodelovanje je pomembno za knjižničarje, ker v organizaciji knjižnica pridobiva na pomenu, iz različnih statistik knjižničarji pridobijo tudi več podatkov o svojih raziskovalcih in sodelavcih, lahko jim tudi ponudijo kakovostnejše storitve.

Karlheinz Pappenberger iz knjižnice Univerze v Konstanzu, Nemčija, je predstavil rezultate raziskave o potrebah raziskovalcev na univerzah in raziskovalnih organizacijah v nemški državi Baden-Wuerttemberg. Raziskava je bila izvedena v okviru 18-mesečnega projekta, katere cilj je razviti infrastrukturo na vseh univerzah in raziskovalnih organizacijah na področju aplikativnih znanosti v regiji. Pričakujejo, da bo regija s tem razvojem postala vodilna na področju znanosti v Nemčiji. Država je za projekt prispevala 3,7 milijonov evrov. Pripravili so posebne dejavnosti za licenciranje, digitalizacijo, upravljanje z znanstvenimi podatki, odprti dostop in ugotavljanje pogojev za virtualna raziskovanja. V okviru projekta so ugotovili, katere storitve ter kakšne podpore naj knjižnice in računalniški centri nudijo raziskovalcem pri upravljanju z raziskovalnimi podatki. Na vsaki od devetih univerz v regiji so zaposlili po enega delavca, ki je sodeloval pri razgovorih in analizah o potrebah raziskovalcev. Opravljenih je bilo

skupaj 650 intervjujev in 1200 dokumentiranih zgodb, na osnovi katerih je bilo pripravljeno poročilo za Ministrstvo za znanost, raziskave in umetnost.

3.3. Ohranjanje in možnost reproduciranja – sklop št. 12

Barbara Sierman iz nizozemske Kraljeve knjižnice je priznana strokovnjakinja na področju trajnega ohranjanja digitalnih virov. Aktivno deluje v konzorciju IIPC (*International Internet Preservation Consortium*), sodelovala je v različnih projektih iz tega področja (SCAPE, DRIVER) ter pri razvoju pomembnih standardov v povezavi z digitalnimi repozitoriji za trajno ohranjanje (ISO 16363 - *Audit and Certification of Trustworthy Digital Repositories in ISO 16199* - *Requirements for bodies providing audit and certification of candidate trustworthy digital repositories*). Predstavila je metode shranjevanja kompleksnih digitalnih objektov (enhanced publications), ki jih definira kot »digitalne objekte v kontekstu«. Ti kompleksni ali sestavljeni digitalni objekti imajo povezave na različne multimedijske vsebine, kot so publikacije, slike, filmi, posnetki itd., ki se lahko spreminjajo neodvisno od glavnega dela. Primer takšnih publikacij so npr. doktorske disertacije, ki so rezultat obsežnih raziskav in posledično tudi baze podatkov. Vendar pa se podatki na Nizozemskem shranjujejo ločeno od disertacije (na drugi lokaciji in z drugimi enotnimi označevalci vira oziroma trajnimi identifikatorji), kar onemogoča njihovo povezljivost z disertacijo ter preverljivost raziskave. Pri tem trajno ohranjanje podatkov ni zagotovljeno.

Prof. Mikko Tolonen iz Univerze v Helsinkih, Finska, je predstavil uporabnost metapodatkov v bibliografskem katalogu pri raziskovanju na področju humanistike. Raziskovalna skupina v kateri je sodeloval, je iskala imena pomembnejših zgodovinarjev v Angliji, na Škotskem in Irskem v obdobju od 1470-1800. Določili so tri iskalne parametre, in sicer: avtorje, ki so objavili zgodovinska dela, lokacija objave in obseg objavljenih del. Pri analizi so uporabili kvantitativne in kvalitativne metode ter metode vizualizacije. Ugotovili so, da je bilo objavljenih brošur vedno manj, naraščalo je število knjig, ter da so bolj popularni avtorji dejansko objavili večje število manj obsežnih del, veliko bolj obsežna, vendar manj številčna, so dela manj znanih zgodovinarjev. Obseg dela ni odvisen le od obdobja, čeprav se povečuje zaradi vse bolj dostopnega papirja. Analize, ki temeljijo na bibliografskih metapodatkih so preverljive in ponovljive, kar je temelj znanstvenega dela. Zato podpira idejo odprtega dostopa do le-teh.

Peter Burnhill, direktor EDINE, je opozoril na minljivost elektronskih virov in na nujnost sodelovanja knjižničarjev in založnikov pri njihovem ohranjanju. Raziskovalci morajo imeti nepretrgan dostop do virov, ki so pomembni za znanstveno-raziskovalno delo, med vire sodijo tudi elektronske revije in spletne strani.

⁶ <https://pkp.sfu.ca/omp/>

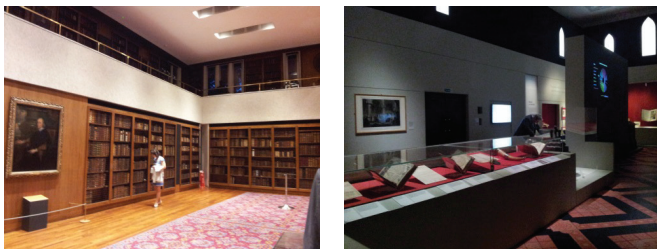
⁷ <https://pkp.sfu.ca/ojs/>

Jez Cope iz knjižnice Imperial College, London, je opozoril, da je potrebno pri trajnem ohranjanju digitalnih virov poudariti tudi pomen računalniških programov za preverjanje raziskav. Cope trdi, da bi bilo potrebno (zaradi preverljivosti raziskav) trajno ohranjati tudi računalniške programe, tako kot objavljena dela. Ti programi so bili namreč izdelani za potrebe raziskovanj, brez njih zbranih podatkov ni možno interpretirati.

4. Družabni program konference

Poleg predavanj je bila organizirana tudi slavnostna večerja v Royal College of Physicians (Slika 3) ter sprejem v British Library, kjer je v teh dneh bila na ogled razstava o Magni Carti (Slika 4). Dokument Magna Carta je bil napisan v letu 1215, v času vladavine angleškega kralja Johna (1199-1216). Predstavlja prvi zakonski akt, ki je fevdalnemu ljudstvu dodeljeval določene pravice in svoboščine. Nekatero njene klavzule so bile uporabljene pozneje tudi v britanski zakonodaji in v prvi ustavi Združenih držav Amerike v letu 1787. V 800 letih je bilo besedilo Magne Carte večkrat spremenjeno in uporabljeno v političnih dokumentih Velike Britanije. Na razstavi so zbrani vsi dokumenti in publikacije, povezane s to listino.

Sliki 3 in 4: Knjižnica v Royal College of Physicians in Razstava Magna Carta v Britanski knjižnici

Na konferenci smo se z mag. Mirom Pušnikom, Dunjo Legat, prof. Paulom Ayrisom in drugimi sodelujočimi ter s sponzorji natančneje pogovorili o organizaciji konference Odprti dostop in licenciranje v visokošolskih in specialnih knjižnicah: Načela in vidiki dobrih praks, ki bo v Ljubljani 1. 10. 2015 (več o tem na URL: <http://www.ctk.uni-lj.si/oaal/>).

Mojo udeležbo na konferenci sta sofinancirala LIBER (80%) in NUK (20%). Obema se zahvaljujem, da sta mi omogočila seznanitev z novostmi na področju odprtega dostopa.

Alenka Kavčič-Čolić,
Narodna in univerzitetna knjižnica

Knjižničarji in kranjske čebelice (19. srečanje slovenskih predračunalniških knjižničarjev, Radovljica, 6. junij 2015)

Vsako leto, tam nekje proti koncu maja, še posebej skrbno pregledujemo naše poštne nabiralnike, ne elektronske, tiste »taprave«, in čakamo na Rezkino povabilo na srečanje t. i. predračunalniških knjižničarjev. Rezka Šubic Pleničar, nekdanja ravnateljica Knjižnice A. T. Linhartarja Radovljica, nas tudi letos ni razočarala – organizirala je že devetnajsto srečanje stanovskih kolegov, ki jih na čas, ko so opravljali delo v knjižnicah, vežejo posebni spomini – kataložne kartice, skrbno razvrščene v predalčkih lesenih kataložnih omaric, pisalni stroj kot glavno delovno orodje, ciklostilni stroj za tiskanje in razmnoževanje knjižničnih publikacij, prvi fotokopirni stroj znamke Xerox, telefon za reševanje vprašanj uporabnikov »na daljavo«. Mlajši knjižničarji si verjetno težko predstavljajo knjižničarsko delo v času brez osebnih računalnikov, interneta, svetovnega spleta, elektronskih virov, mobilnih naprav, Cobissa, Googla ..., »predračunalniški« pa bi rekli, da je kljub temu bilo lepo delati v knjižnici.

Slika 1: Prvi jutranji klepet (Foto: I. Kanič)

Slika 2: Po kavi se dan pozna (Foto: I. Kanič)

Sobotno jutro v Radovljici je bilo tudi tokrat sončno in toplo. Zbrali smo se v prijetnem hladu baročnega atrija Radovljiške graščine, ki stoji na Linhartovem trgu v starem mestnem jedru¹. Ob slastnih prigrizkih, za katere je poskrbel mladi rod družin Šubic in Pleničar, se je hitro zbrala četica dvajset mladih po srcu, ki jim sicer ni več treba razmišljati o službenih obveznostih, a jim kljub temu stalno zmanjkuje časa.

¹ Glej: <http://www.radovljiska-grascina.com/zgodovina>

Slika 3: Rezkin pozdrav (Foto: I. Kanič)

Z Janezom in Alenko Kanič smo bili veseli, da so nas povabili medse, in ponosni na dodeljeni status »pripravnikov«. Po Rezkinem prijaznem pozdravu je sledil krajši kulturni program, ki ga je pripravil Oskar, nato pa smo se udeležili vodnega ogleda Čebelarškega muzeja.

Slika 4: Mili zvoki Oskarjeve trobente (Foto: M. Ambrožič)

Slika 5: Ena »gasilska« pred Čebelarškim muzejem (Foto: I. Kanič)

Čebelarški muzej v Radovljici², odprt leta 1959, skrbi za ohranjanje in predstavljanje bogate dediščine slovenskega čebelarstva. V prvi sobi je predstavljen zgodovinski pregled čebelarjenja od prvih začetkov, ko so kot čebelje panje uporabljali votla drevesna debela, do sredine 19. stoletja. Seznanani nas tudi z delom in pomenom Antona Janše (1734-1773), začetnika modernega čebelarstva in enega od najboljših poznavalcev čebel. Ker je bil tudi odličen slikar, je panjske končnice tudi poslikaval s kranjskimi motivi. Za razvoj čebelarstva na takratnem Kranjskem je zaslužen tudi duhovnik Peter Pavel Glavar (1721-1784),

² Glej: http://www.muzeji-radovljica.si/4m_cebelarski/predstavitev.html

ki je iz nemščine prevedel in dopolnil Janševo knjigo Pogovor o čebelnih rojih, ter spodbujal ustanavljanje čebelarških zadrug in čebelarške šole. V naslednjem prostoru so na ogled čebelarško orodje in različne vrste panjev, ter predstavljeni: Jan Strgar (vzrejevalec matic in trgovec), Mihael Ambrožič (trgovec z živimi čebelami), in Anton Žnideršič (konstruktor sodobnega panja). Nato pa sledi ta prostor s slikovitimi panjskimi končnicami, ki so svojevrsten primer slovenske ljudske umetnosti, in biološka soba, kjer spoznamo biologijo kranjske čebele.

Slika 6: Čudovit čebelji domek (Foto: M. Ambrožič)

Slika 7: Opazovalni panj (Foto: M. Ambrožič)

Kranjska čebela je poznana tudi kot kranjska sivka (po celem trupu je poraščena s svetlo sivimi dlačicami), karantanska čebela in kranjica, njeno znanstveno ime *apis mellifera carnica* pa je leta 1879 določil Pollman, ki je naredil tudi njen opis. Je avtohtona čebelja pasma, ki se odlikuje po pridnosti, miroljubnosti, nabiralni vnemi, odpornosti proti boleznim in ostremu podnebjju, skromna je pri porabi zimske hrane in zelo rojiva. Odlikuje jo tudi dobra orientacija. Danes je razširjena po vseh celinah in je za italijansko čebelo druga najbolj razširjena čebelja pasma na svetu. Pridne čebelice smo si lahko ogledali v opazovalnem panju, njihovo življenje in delo pa spoznali v video predstavitvi. Družno smo ugotavljali, da bomo v prihodnje ob vsaki žlički medu pomislili na to, da morajo čebele za 1 kg medu obleteti približno 15 milijonov cvetov.

PO NOVA ZNANJA ZA KNJIŽNICO, 1. DEL – v Monaghan na Irsko

Sonce je bilo že visoko, ko smo se odpravili na »podporni« del našega srečanja, ki je potekal v prijetnem gostišču ob letališču Lesce. Za hudomušen uvod v popoldanski del druženja je poskrbel Maks Veselko, ki se srečanja sicer ni mogel udeležiti, je pa pripravil zapis o začetkih njegove knjižničarske kariere. Ob klepetu in pregledovanju Rezki-
ne »dokumentacije« o minulih srečanjih, je popoldan kar prehitro minil.

Slika 8: Rezka prebira Maksove spomine (Foto: I. Kanič)

Slika 9: Toliko novega od preteklega srečanja ... (Foto: I. Kanič)

Ob slovesu smo razmišljali že o naslednjem, jubilejnem srečanju. Hvala Rezki, ki skrbi, da spomini ostajajo živi in se vezi, stkanе v desetletjih, ne prekinejo.

Slika 10: Na zdravje in še na mnoga srečanja
(Foto: M. Ambrožič)

Melita Ambrožič,
Narodna in univerzitetna knjižnica

Mestna knjižnica Ljubljana je s projektom »Po nova znanja za knjižnico« uspešno kandidirala na razpisu programa Erasmus+ Mobilnost osebja za izobraževanje odraslih. V sklopu projekta smo v letu 2015 na delovne obiske v knjižnice v tujino šli štiri zaposleni, ki se pri svojem delu srečujemo z izobraževanjem odraslih. Obiskali smo organizacije z izkušnjami pri delu z izbranimi ciljnim skupinami in tematikami:

- za digitalno opismenjevanje in ohranjanje kulturne dediščine [Knjižnica Monaghan, Irsko](#),
- za zagotavljanje zdravstvenih informacij in izobraževanj Mestna občina in knjižnica [Stoke-on-Trent City Council](#), Velika Britanija, ter
- za izboljšanje storitev in izobraževanj za iskalce zaposlitve [Mestna knjižnica Vantaa](#), Finska,
- za jezikovno izobraževanje [Ljudska univeza in Mestna knjižnica Linz](#), Avstrija.

Zaposleni smo poleg opazovanja poteka dela v partnerski organizaciji tam predstavili tudi delo MKL in delovanje slovenskega sistema izobraževanja odraslih ter s sodelavci v partnerski organizaciji pregledali prednosti in pomanjkljivosti predstavljenih rešitev. Prek mobilnosti želi MKL kot ustanova za izobraževanje odraslih predvsem povečati svojo kreativnost in inovativnost na področju izobraževalnih storitev za uporabnike, razvijati digitalno pismenost, izboljšati uporabo IKT tehnologije pri učenju in posredovanju informacij ter razvijati uporabo novih učnih metod.

Dobre primere iz tujine se trudimo prenesti v svoje vsakdanje delo v MKL in širše. Novo vzpostavljene povezave omogočajo vidnost in prepoznavnost MKL v tujini in so spodbudile obiske iz tujine v MKL. Predstavljajo tudi osnovo za sodelovanje v različnih skupnih projektih v prihodnje. V projekt smo vključili naše že obstoječe partnerje (Irsko, Avstrija, Finska) ter tudi nove partnerje (Velika Britanija).

Da bi delili znanje in ideje pridobljene na obiskih ter k podobnemu sodelovanju spodbudili tudi druge knjižnice, bomo v Knjižničarskih novicah vse štiri udeležence obiskov povzele dogajanje na svojih obiskih.

Monaghan, Irsko, 9. – 13. marec 2015

Prvi obisk v sklopu mobilnosti se je izvajal v Republiki Irski, ki splošne knjižnice prepozna kot okno v digitalno pismenost za odrasle in ima bogate izkušnje na področju digitalizirane dediščine. Izbrana organizacija, Monaghan County Council Library Services, je v preteklosti izvedla kakovostne projekte in ima dobro razvito sodelovanje v lokalni skupnosti.

Moja mobilnost je potekala na temo digitalizacije vsebin kulturne dediščine in omogočanja njenega dostopa najbolj ranljivim ciljnim skupinam.

To sta področji, ki ju pri svojem delu pokrivam na ravni izobraževanja zaposlenih v knjižnicah, regijskega uredniškovanja portala Kamra in priprave domoznanskih vsebin za objavo na portalu ter na ravni organizacije dejavnosti za uporabnike knjižnice. V okviru obiska me je zanimalo predvsem, kako izberejo gradivo za digitalizacijo, kdo jo izvaja, iz katerih virov pridobivajo sredstva, kje objavljajo digitalizirane vsebine in na kakšne načine jih promovirajo. Želela sem izvedeti tudi čim več o izvajanju raziskovanja korenin (rodoslovju), ki je na Irskem zelo razvito.

Monaghan County Council Library Services je na podlagi naših predlogov sestavila pester program obiska, v katerega je vključila tudi druge organizacije na lokalnem in nacionalnem nivoju, ki delujejo na tem področju.

Program

9.3. -Monaghan County Library (Clones), Monaghan County Museum (Monaghan Town)

10.3. -The Mellon Centre for Migration Studies, Omagh Folk Park, Omagh Public Library (Omagh)

11.3. - PRONI – Public Records Office of Northern Ireland (Belfast)

12.3. -National Library of Ireland, National Archives of Ireland (Dublin)

13.3. -Dublin City Public Library and Archive (Dublin)

Skupno obiskanim organizacijam

Irška nima nacionalne strategije za digitalizacijo kulturne dediščine. Tako se vsaka organizacija samostojno odloča katero gradivo bo digitalizirala prioriteto. Kriteriji za prioriteto pri digitalizaciji so enaki kot pri nas: povpraševanje po gradivu, njegova ohranjenost ter povezanost gradiva z večjimi obletnicami. Digitalizirano gradivo objavljajo izključno na lastnih spletnih straneh, promovirajo pa ga preko družbenih omrežij, na različnih dogodkih in konferencah. Za vse obiskane organizacije je značilen zelo razvit servis rodoslovja (svetovanje, izobraževanje, ponekod tudi samo raziskovanje).

V nadaljevanju predstavljam delo in značilnosti posameznih organizacij, ki so bile vključene v program obiska, saj so lahko te organizacije potencialne partnerice za skupno delo in nove projekte tudi za druge slovenske knjižnice. Več informacij in kontaktov je dostopnih na njihovih spletnih straneh.

[Monaghan County Library](#)

Splošna knjižnica v Monaghanu s svojimi petimi enotami in eno potujočo knjižnico pokriva potrebe za celotno okrožje Monaghan. Z digitalizacijo so šele dobro začeli. Digitalizirali so manjšo količino gradiva, a ga zaenkrat še niso objavili. Težave pri digitalizaciji gradiva jim predstavljajo predvsem finančna sredstva, saj lahko zanjo uporabijo le občasna projektna sredstva. Gradiva ne digitalizirajo sami, temveč poiščejo najboljšega ponudnika (pri tem ne iščejo le lokalno, temveč tudi izven meja).

Največja posebnost te knjižnice pa je reševanje primerov s področja rodoslovja, s katerimi se vsakodnevno ukvarja ena od zaposlenih. Pri tem si pomaga z bogato zbirko domoznanskega gradiva, ki ga knjižnica hrani (stari popisi, zemljiške knjige, cerkveni podatki, šolski registri, lokalni časopisi ipd.). Knjižnica zelo tesno sodeluje tudi z lokalnim muzejem ter lokalnimi šolami.

Slika 1: Monaghan County Library Clones - čitalnica. (arhiv MKL)

[Monaghan County Museum](#)

Muzej, ki stoji v samem centru mesta Monaghan, že 40 let skrbi za ohranjanje lokalne kulturne dediščine. Manjšo količino gradiva imajo že digitaliziranega, vendar ga na svoji spletni strani ne objavljajo v celoti, temveč objavijo le posamezne delčke (t.i. teaserje). Trenutno digitalizirajo razglednice svojega okrožja – za ta namen so pridobili tudi začasno kadrovsko pomoč. Digitalizirano gradivo promovirajo tudi na družbenih omrežjih. Posebnost muzeja je, da vsako leto izdajo koledar, za katerega izberejo eno od tem iz fonda muzeja. Zanimivo je tudi njihovo tesno sodelovanje s šolami (veliko projektov pripravijo skupaj s knjižnico v Monaghanu). Za potrebe sodelovanja gradijo osebne odnose s šolniki že skoraj desetletje, začeli pa so tako, da so stopili v stik s točno določenimi posamezniki v šolstvu in jih neprestano vabili k sodelovanju. Velik korak naprej v sodelovanju je pomenila sprememba učnega načrta pred nekaj leti, ko je njegov sestavni del postalo tudi domoznanstvo.

[Mellon Centre for Migration Studies & Ulster American Folk Park](#)

Center za migracijske študije je raziskovalna knjižnica, ki zbira vse gradivo povezano z življenjem Ircev po svetu. Nahaja se v muzeju na prostem, ki prikazuje 300 let preseljevanja Ircev v Ameriko.

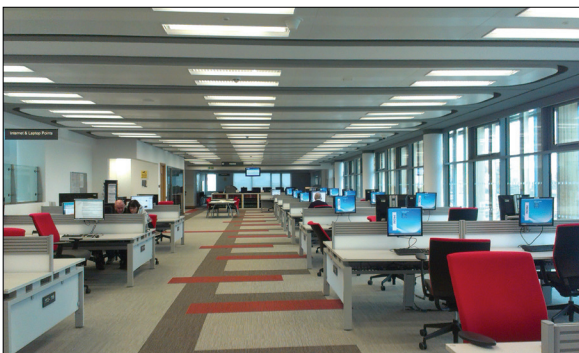
V Centru digitalizacijo izvajajo sami, in sicer s projektnimi sredstvi. Njihova baza Irish Immigration Database je zadnja 3 leta dosegljiva na spletu. Muzej stoji na mestu, kjer je nekoč živela družina Mallon, ki je emigrirala v ZDA v začetku 19. stoletja. V Folk Parku je predstavljeno življenje imigrantov pred imigracijo, med njo in po njej.

[Omagh Public Library](#)

V splošni knjižnici v Omaghu z digitalizacijo šele začnajo; njihov prvi projekt digitalizacije obsega pisma 11 zaposlenih v knjižnici v Belfastu, ki so se šli boriti v prvo svetovno vojno in so svojemu nadrejenemu redno pošiljali pisma s fronte. Njihova posebnost so tudi mesečne virtualne razstave, sestavljene iz 15–20 fotografij ter nekaj teksta, za katere pripravijo načrt za eno leto vnaprej. Promocijo vsebin digitalizirane kulturne dediščine delajo predvsem na družbenih omrežjih (na Facebooku in Twitterju). Največja posebnost knjižnice je prav gotovo t.i. The Bomb Archive, v katerem hranijo vse gradivo kakorkoli povezano z bombnim napadom v Omaghu (15. 8. 1998, 29 mrtvih, 220 ranjenih).

[PRONI – Public Record Office of Northern Ireland](#)

PRONI je uradni arhiv Severne Irske v Belfastu. V njem hranijo veliko gradiva, ki ni dostopno javnosti. Za digitalizacijo imajo zelo dobro opremo (imajo celotno sobo, namenjeno digitalizaciji). Zaradi občutljive narave gradiva digitalizacijo izvajajo sami, so pa do sedaj en projekt dali v izvedbo tudi zunanjim izvajalcem; predvsem v prihodnje nameravajo pri večjih projektih sodelovati z zunanjimi izvajalci, ki bodo digitalizacijo izvajali v njihovih prostorih. So edina obiskana organizacija z izdelano strategijo digitalizacije gradiva. Trenutno delajo digitalni repozitorij (z lastnimi kadri). Lotili so se prav posebnega projekta: fotografsko zbirko, ki vsebuje 70.000 negativov brez podatkov so objavili na spletnem omrežju Flickr ter v lokalnem časopisu in prosili javnost, da jim sporoči podatke o fotografijah (osebah na njih, kraju in času nastanka posnetka ipd.). Pridobili so ogromno količino podatkov, s pomočjo katerih so nato pripravili potujočo razstavo. Drugi zanimiv projekt je izdelava zelo kvalitetnih fotografij staro-novo s prelivanjem, ki so jih prav tako objavili na Flickr-ju (<https://www.flickr.com/photos/proni/>).

Slika 2: PRONI – soba za pregledovanje baz podatkov. (arhiv MKL)

[National Library of Ireland](#)

Nacionalna knjižnica v Dublinu ima ustanovljeno komisijo za digitalizacijo, ki pripravlja načrte digitalizacije na 18 mesecev do 2 let. Digitalizirajo le gradivo, ki je katalogizirano in to le svoje posebne zbirke (risbe, rokopise, fotografije). Digitalizirajo sami. So v fazi priprave strategije digitalizacije gradiva.

Imajo posebno sobo za rodoslovje, kjer obiskovalci raziskujejo svoje korenine. V poletnem času, ko je največ povpraševanja, celo zaposlijo strokovnjaka za rodoslovje (kot svetovalca). Tudi oni so na spletnem omrežju Flickr objavili večje število, 10.500, fotografij, za katere so s strani javnosti zbirali podatke.

Slika 3: National Library of Ireland – soba za rodoslovje. (arhiv MKL)

[National Archives of Ireland](#)

V Nacionalnem arhivu v Dublinu v glavnem digitalizirajo sami, digitalizirano gradivo objavijo na lastni spletni strani. Trudijo se, da je vse digitalizirano gradivo dostopno javnosti (če ne na spletu, pa vsaj v njihovih prostorih). Pripravljajo strategijo digitalizacije gradiva. Pri njih uporabniki največ raziskujejo lastne korenine.

Slika 4: National Archives of Ireland – logotip pred vrati čitalnice. (arhiv MKL)

[Dublin City Council Libraries and Archive](#)

V splošni knjižnici Dublin so se najprej začeli ukvarjati z digitalizacijo dokumentov s področja rodoslovja. Manjše zbirke digitalizirajo sami, večje dajo v digitalizacijo zunanjim partnerjem. Digitalizirane zbirke predstavljajo na lastni spletni strani, promovirajo pa na knjižničnem blogu in družbenih omrežjih (Facebooku in Twitterju). Manjše razstave promovirajo predvsem na družbenih omrežjih, za predstavitev določenih zbirk pa pripravijo tudi posamezne prireditve. Pri digitalizaciji občasno sodelujejo z Nacionalnim arhivom.

Primerjava med slovenskimi in irskimi organizacijami kaže številne podobnosti (glede kriterijev izbire gradiva za digitalizacijo, v večji meri pa tudi izvajanja digitalizacije in promocije digitaliziranega gradiva), hkrati pa tudi nekaj razlik. Največja razlika je ta, da v Sloveniji digitalizirana gradiva objavljamo na skupnih nacionalnih portalih, kot sta dLib in Kamra, za Irsko pa je značilno razdrobljeno objavljanje zgolj na lastnih spletnih straneh organizacij. Ne Slovenija in ne Irsko nimata izdelane nacionalne strategije za digitalizacijo, na Irskem večje organizacije pripravljajo strategije za digitalizacijo kulturne dediščine, ki so lahko tudi vir informacij in idej za slovenske knjižnice. Na Irskem so v knjižnicah zelo razvite dejavnosti povezane z rodoslovjem, v Sloveniji pa na tem področju še ne delamo. Na področju promocije digitalne kulturne dediščine različnim ranljivim ciljnim skupinam je v obeh državah še veliko prostora za izboljšave in razvijanje novih dejavnosti.

Ideje in prakse uporabne tudi za slovenske knjižnice:

- Sodelovanje s šolami na področju domoznanstva: grajenje osebnih odnosov s šolniki igra pomembno vlogo pri sodelovanju knjižnic in šol. Zahteva veliko časa in truda, a je hkrati tudi edini način za plodno sodelovanje. Težko se namreč nadejamo spremembe učnega načrta.
- Redna izdelava promocijskih koledarjev s tematikami iz domoznanskih zbirk: nekatere knjižnice se tovrstne promocije že poslužujejo, in to se kaže kot dobra promocija domoznanstva.
- Priprava mesečnih virtualnih razstav in manjših razstav na družbenih omrežjih: tudi tega se nekatere knjižnice v takšni ali drugačni obliki že poslužujejo, med drugim tudi Mestna knjižnica Ljubljana.
- Izdelava fotografij staro/novo s prelivanjem: tovrstne fotografije so med uporabniki zelo priljubljene, zahtevajo pa kar nekaj znanja uporabe programov za obdelavo fotografij.
- Storitve s področja rodoslovja: knjižnice bi se lahko lotile svetovanja uporabnikom, kako se lotiti raziskovanja svojih korenin (osnove). Uporabnikom lahko s svojimi prostori ter računalniško opremo omogočamo tudi dostop do različnih virov podatkov ter jim zagotavljamo prostor za samostojno raziskovalno delo na področju rodoslovja.
- Za uporabnike s posebnimi potrebami: navdušile so me tipkovnice z velikimi tipkami za slabovidne ter v knjižnici razobešeni plakati, ki jasno kažejo, kaj vse knjižnica ponuja za uporabnike s posebnimi potrebami.
- Vključevanje lokalnega okolja: knjižnice lahko k prepoznavanju in komentiranju domoznanskih vsebin s pomanjkljivimi podatki povabijo uporabnike iz lokalnega okolja in pri tem uporabijo različna družbena omrežja.

ZAKLJUČEK

Izkušnja je zame pomembna tudi z vidika načrtovanja, organizacije in izvedbe takšnega obiska. V okviru delovne skupine za organizacijo mobilnosti v naši knjižnici svoje znanje zdaj uporabljam pri organizaciji gostovanj (tujih) kolegov v naši knjižnici in izkušnje delim s sodelavci, ki se odpravljajo na podobne delovne obiske.

Moje strokovno znanje o izobraževanju odraslih sem tako obogatila z vsebinami s področja rodoslovja, digitalizacije kulturne dediščine in približevanja uporabnikom s posebnimi potrebami. Videne storitve, materiali in orodja ter vzpostavljene povezave so velik navdih za moje nadaljnje delo.

Anja Frković Tršan
Mestna knjižnica Ljubljana

»Zmoremo - čez ovire do oviranih«, ozaveščanje polnočutnih otrok o slepih in slabovidnih

Sodelovanje Knjižnice Antona Tomaža Linharta z osnovnimi šolami in vrtci

Projekt je potekal v šolskem letu 2014-2015, z njim bomo nadaljevali tudi v bodoče.

Z namenom pridobivanja širokega in čim bolj uporabnega znanja učencev se naša knjižnica povezuje z različnimi institucijami. Z izobraževalnimi ustanovami že ustaljeno poteka sodelovanje v zelo različnih oblikah. Vsebine se spreminjajo in dopolnjujejo glede na aktualnost dogajanja v našem okolju in v družbi na sploh.

Slika 1: »Zmoremo«

V okviru bibliopedagoških dejavnosti, smo pripravili učno uro »Zmoremo - čez ovire do oviranih«. Izvaja jo bibliotekar Andrej Jalen.

Polnočutni otroci si ne morejo predstavljati, kako doživljajo svet in se počutijo slepi in slabovidni. Splošni trendi socialnega vključevanja ranljivih skupin zelo poudarjajo inkluzijo slepih in slabovidnih. Knjižnica se v ta trend vključuje tako, da jim omogoča uporabo knjižničnih storitev in gradiva, korak dalje pa je ozaveščanje polnočutnih ljudi o slepih in slabovidnih.

Za omenjeni projekt smo se odločili zaradi izključenosti ranljivejših socialnih skupin. S projektom želimo ozaveščati otroke, da bodo sposobni sprejemati »drugačne« kot del družbe. Zato jih je potrebno opremiti s potrebnim zna-

njem in veččinami. Le tako se bodo naučili približati tem osebam in jim po potrebi nudili ustrezno pomoč.

Slika 2: »Zmoremo«

Eden izmed ciljev projekta je otrokom omogočiti dostop do gradiva, ki govori o konkretni problematiki slepih in slabovidnih. S tem pa jih navdušimo za branje še drugega knjižnega gradiva in obisk knjižnice, kar je tudi pomemben del njihovega odrasčanja.

Slika 3: »Zmoremo«

Spoznavna delavnica je namenjena starejšim skupinam otrok iz vrtcev in učencem od 1. do 5. razreda. Obravnava tematiko izključenosti (oziroma vključevanja) ranljivejših socialnih skupin. V tej delavnici še posebna pozornost velja razumevanju slepih in slabovidnih. Pripravili in zbrali smo veliko didaktičnih sredstev, s pomočjo katerih otrokom iz vrtca in učencem predstavljamo, kako se počutijo slepi in slabovidni ter katere ovire morajo premagovati.

Slika 4: »Zmoremo«

Povezali smo se z Zavodom za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani, ki nam je odstopil nekatere pripomočke. Obenem opozarjamo še na drugače ovirane osebe. Kot knjižničar sem se dotaknil tudi literature, ki obravnava omenjeno tematiko in tako spodbujal otroke, da bodo z branjem izkušnjo te delavnice še dopolnili in nadgradili.

Slika 5: »Zmoremo«

V obdobju od aprila 2014 do junija 2015 smo izvedli 53 ponovitev spoznavnih delavnic na področju štirih občin, ki jih pokriva Knjižnica A. T. Linhartaradovljica: Bled, Bohinj, Gorje in Radovljica (tako v knjižnicah: vrtci in šole v knjižnicah na obisku, kot v vrtcih in šolah: knjižničar v vrtcih ali šolah na obisku). Doslej je bilo vključenih 1.209 udeležencev, in sicer: predšolskih otrok (od 4 do 6 let), učencev od 1. - 5. razreda (starost od 6 do 11 let), in učiteljev skupaj (4 enote Vrtca Bled in Vrtca Radovljica, 11 osnovnih šol, vključno s podružničnimi enotami le-teh). Otroci so bili s to izkušnjo zelo zadovoljni, prav tako učitelji. Njihovo mnenje nam veliko pomeni, saj tudi na komunikaciji z otroki in učitelji gradimo svoje nadaljnje delovanje. Hkrati si želimo, da bi se ta kultura sodelovanja prenašala tudi na sodelovanje med otroki.

Slika 6: »Zmoremo«

V šolskem letu 2014-2015 se je Knjižnica A. T. Linhartaradovljica na povabilo priključila projektu »Vloga splošnih knjižnic na področju socialnega vključevanja«, h kateremu je bilo pod okriljem Združenja splošnih knjižnic priključenih še pet slovenskih splošnih knjižnic, vsaka s svojo tematiko. Projekt je bil predstavljen na Kulturnem bazarju v Ljubljani, v marcu 2015 in na 19. evropski konferenci o pismenosti z naslovom Literacy in the new landscape of communication, ki je v času od 13. - 16. julija 2015 potekala v Celovcu v Avstriji. Predstavljen bo še na konferenci o branju v Dublinu na Irskem, ki jo organizira Irsko bralno društvo (Literacy Association of Ireland Cumann Litearta-hachta na hÉireann) in bo potekala v času od 23. - 26. septembra 2015.

Besedilo in fotografije Andrej Jalen, Knjižnica A. T. Linhartaradovljica

Knjižnice povezujejo Vloga knjižnic na področju socialnega vključevanja

Splošne knjižnice večina ljudi pozna predvsem zaradi knjig, branja in kulturnih prireditev. Pa vendar se v knjižnicah, še posebej zadnja leta, dogaja tudi toliko drugega: učenje v vseh življenjskih obdobjih, zabava, spodbujanje ustvarjalnosti, druženje, medsebojna pomoč. Marsikdo pride v knjižnico samo zato, da se pogovori s knjižničarjem, sreča prijatelje, še posebej v manjših okoljih je knjižnica edini prostor srečevanja in druženja.

Da bi pokazali kako pomembno vlogo imajo splošne knjižnice na področju socialnega vključevanja je Združenje splošnih knjižnic na razpis mednarodne organizacije Public Libraries 2020¹ prijavilo projekt »Vloga knjižnic na področju socialnega vključevanja«, ki smo ga kasneje preimenovali v »Knjižnice povezujejo«. Projekt ima še en cilj: razviti model zagovornišтва za splošne knjižnice in pokazati kako pomembni za uspešno zagovornišтво so podatki o vplivih in učinkih storitev splošnih knjižnic.

Zagovorniško kampanjo pa je mogoče izvesti le, če so na voljo verodostojni primeri in dokazani vplivi storitev knjižnic na izbrane ciljne skupine. Zato je Združenje v prvi polovici leta povabilo 6 knjižnic, ki že izvajajo storitve za podporo socialni vključenosti, da sistematično izmerijo vplive teh storitev na uporabnike in uporabijo te podatke za zagovorniško kampanjo v lokalnem okolju. Združenje je rezultate povežalo in vodi kampanjo na nacionalnem nivoju.

Slika 1: Migam z računalnikom, Knjižnica Brežice

V projektu so sodelovale naslednje knjižnice:

Knjižnica Brežice že od leta 2009 redno izvaja brezplačne računalniške tečaje za starejše in iskalce zaposlitve. Namen tečajev je usposabljanje udeležencev za samostojno uporabo računalnikov, pa tudi povezovanje in druženje ljudi in s tem izboljšanje kvalitete življenja.

¹ Public Libraries 2020, <http://www.publiclibraries2020.eu/>

Borza dela v **Mestni knjižnici Ljubljana** je informacijski servis s sedemnajstletno tradicijo, namenjen vsem iskalcem zaposlitve ali dela, tako brezposelnim kot zaposlenim, študentom, dijakom in upokoencem. Kot dodatno podporo iskalcem zaposlitve izvaja individualni karierni coaching.

V projektu Učenje slovenskega jezika za tujce v **Knjižnici Franceta Balantiča Kamnik** poučujejo tuje priseljence pogovorno slovenščino, kar jim omogoča, da lažje komunicirajo tudi zunaj svoje skupnosti, s čemer so vzpostavljeni osnovni pogoji za vključevanje v lokalno okolje in družbo.

Medgeneracijsko branje je skupni projekt Splošne knjižnice, Gimnazije Frana Miklošiča in Doma starejših občanov v **Ljutomeru**. Dijaki kot prostovoljci glasno berejo stanovalcem doma starejših, ki zaradi bolezni ali starostnih težav ne morejo brati sami.

Slika 2: Medgeneracijsko branje v Domu starejših občanov Ljutomer, Splošna knjižnica Ljutomer

Knjižnica Mirana Jarca v Osnovni šoli Bršljin izvaja program dodatne pomoči pri branju in razumevanju slovenskih besedil za romske otroke. Namen programa je doseči samostojnost pri branju in razumevanju prebranega slovenskega besedila, da bi tako lahko romski učenci lažje sledili učnemu procesu in se bolje vključili v šolsko in širše družbeno okolje.

Knjižnica Antona Tomaža Linhartaradovljica s projektom Zmoremo – čez ovire do oviranih poučuje in ozavešča polnočutne otroke in učitelje o slepih in slabovidnih, da jih bodo bolj kompetentno sprejemali kot enakovreden del družbe. Namen izkustvenih delavnic je, da bi otroci že v zgodnjih letih razumeli, kaj pomeni zelo slabo ali pa sploh ne videti in spremenili odnos do slepih in slabovidnih ljudi.

Istočasno želi Združenje s projektom preseči splošno razširjeno razumevanje knjižnic kot izključno kulturnih institucij. Raziskava javnega mnenja med uporabniki in neuporabniki leta 2011 je pokazala, da 97% anketiranih podpira splošne knjižnice, res pa je tudi, da večina povezuje knjižnice z izposojajo knjig, ne pa tudi z vrsto drugih storitev, ki jih knjižnice izvajajo. Zaradi vedno večje socialne neenakosti tako slovenski kot evropski strateški dokumenti za prihodnje fiskalno obdobje izpostavljajo socialno izključenost kot enega večjih problemov sodobne družbe. S projektom želimo dokazati, da so splošne knjižnice pomemben akter, ki lahko blaži velike družbene neenakosti.

V projektu smo izdelali vrsto promocijskih gradiv: video filme² o storitvah socialnega vključevanja ter zgibanke s kratkimi opisi storitev in njihovih učinkov.

V drugem delu projekta bomo razvili kratek in praktičen priročnik o metodi merjenja učinkov, ki bo nastal na osnovi izkušenj, pridobljenih v procesu merjenja učinkov v sodelujočih knjižnicah.

Slika 3: Pomoč romskim otrokom pri branju in razumevanju slovenskega jezika, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto

V jesenskem obdobju je pred nami del projekta, ki predstavlja največji izziv, to je zagovorniška kampanja, ki bo trajala še tudi po zaključku projekta in bo zajela naslednje ciljne skupine:

- *Usmerjevalci politik na nacionalnem in lokalnih nivojih.* Po volitvah v letu 2014 smo v Sloveniji dobili novo vlado in nove občinske strukture. Zagovorniška kampanja bo usmerjena na nove člane vlade in parlamentarnih skupin, na občinskih nivojih pa na občinske svete in župane.

Knjižnice so do sedaj komunicirale predvsem z Ministrstvom za kulturo, niso pa sistematično predstavile svojega dela in možnosti sodelovanja z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve. Konkretni rezultati merjenj učinkov storitev knjižnic predstavljajo dobro osnovo za pogovore.

- *Splošna javnost.* Rezultati raziskave javnega mnenja leta 2011 kažejo, da večina anketiranih povezuje knjižnice z izposajo knjig, ne pa tudi z vrsto drugih storitev, ki jih knjižnice izvajajo. S projektom želimo pokazati, da knjižnice lahko s svojimi storitvami pomagajo socialno izključenim, izboljšajo kvaliteto njihovega življenj in jim pomagajo k boljši vključenosti v družbo.

- *Knjižničarji,* s posebnim poudarkom na menedžmentu. Pripravili bomo priročnik o merjenju vplivov in učinkov splošnih knjižnic, s poudarkom na uporabi rezultatov meritev v podporo zagovorništvu. Priročnik bodo knjižničarji lahko uporabili v različnih situacijah in pri merjenju vplivov in učinkov različnih storitev.

Enoletni projekt, ki traja od januarja do decembra 2015, financirata Public Libraries 2020 in Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

Breda Karun,
Sodelavka projekta

² YouTube: Združenje splošnih knjižnic, <https://www.youtube.com/channel/UChyCMK-Lg0bULO6Y6KHSL5w>

»Od zibelke do groba«

Šege življenjskega cikla na fotografijah in predmetih iz zbirke Janeza in Marije Janežič

Letos so Dnevi evropske kulturne dediščine, ki jih v MKI obeležujemo od leta 2005, posvečeni praznikom in praznovanjem. K sodelovanju smo med drugimi gosti povabili tudi zbiratelja starin Janeza in Marijo Janežič iz Kopra. Zakonca Janežič sta leta 2005 v okviru DEKD, v sodelovanju z Mestno knjižnico Izola, v galeriji Alga postavila razstavo na temo sakralnih predmetov v ljudski rabi. Letos pa smo se skupaj odločili, da predstavimo šege življenjskega cikla. Med te ne sodijo samo trije mejniki v človekovem življenju – rojstvo, poroka in smrt – pač pa tudi druge navade, povezane s pomembnimi dnevi v življenju posameznika ali družine: rojstni dan, krst, »botrina«, god, prvo sveto obhajilo, birma, valeta, matura, obletnice valeta in mature, brucovanje, diploma, prva plača, obletnice poroke, zlata in biserna poroka, Abraham, mašniško posvečenje, »nova maša«. Med »obredi prehoda« so še sprejemi v razne skupnosti, kot so na primer redovne skupnosti, lovska ali ribiška družina, sprejem med skavte, tabornike, v planinsko društvo, krst mornarjev na prvi plovbi, Neptunov krst itd.. Šege in navade življenjskega cikla se s časom spreminjajo. Odvisne so od geografskega in družbenega okolja, tako na primer v Ribnici na Dolenjskem ne poznajo Neptunovega krsta. Nanje vplivajo tudi predpisi posvetnih in cerkvenih oblasti ter prevzemanje tujih vzorcev. Največje spremembe na Slovenskem so se tako zgodile po 2. svetovni vojni. Marsikateri star običaj pa je danes le še del turistične ponudbe in sodobnega folklorizma, izpraznjen nekdanjega globokega pomena.

Slika 1: Marija in Janez Janežič

Janez in Marija Janežič sta v vitrinah ustvarjalnosti v MKI s fotografijami in različnimi predmeti s konca 19. in začetka 20. stoletja prikazala rojstvo, krst, obhajilo, birmo, poroko in smrt. To so bili glavni mejniki na življenjski poti običajnih ljudi iz tistega časa, ki so bili vedno tudi povod za slavje, praznovanje in slovo od življenja. »Ob pojavu fotografije sredi tridesetih letih 19. stoletja so za take dogodke radi naročili tudi fotografa«, pravi Janez Janežič. »Ljudje so fotografijo že od začetka sprejeli z obema rokama. Premožni ljudje so imeli radi portretno fotografijo, tako sta se na primer skupaj slikala mož in žena, pa tudi družine.

Na fotografiranje so se skrbno pripravili, oblekli praznično obleko, opazujemo lahko tudi njihove poze in resne oblike. Ker jim je fotografija veliko pomenila, so jo radi dali v okvir ali na stojalo.« Tako v vitrinah lahko občudujemo preproste ali umetniško izrezljane lesene okvirje, kovinske in žametne ter okvirje iz trdega kaširanega papirja in kovinska secesijska stojalca za fotografije, stara tudi do 200 let. Poznali so tudi že zelo lepe albume za fotografije. »Vsaka fotografija ima tudi suhi žig z imenom fotografa, foto ateljeja in kraja, kjer je bil atelje.« Med drugimi predmeti, ki spominjajo na praznične dogodke, so še zibelke, venček za prvoobhajanko, birmanko ali nevesto, sveča, bela tančica za nevesto, ovratnik iz kvačkanih čipk in podobno. »Poročne gostije brez harmonike in violine skoraj ni bilo, za razne proslave in prireditve pa so se oblekli tudi v narodno nošo. Vdova je šla za pogrebom pokrita s črno tančico, pogrebni obred pa so spremljale posebne molitve, zapisane v molitvenikih«, pove Janez Janežič. Da so se ljudje pogosto zatekali k molitvi, pričajo tudi razstavljeni rožni venci, razpela, podobice in Sveto pismo. S srebrnimi srčki pa so izražali svojo zahvalo ob rojstvu, birmi, poroki, za ozdravljenje ali rešitev velike težave, polagali so jih na oltar v baziliki na Sveti gori ali v cerkvah na drugih romarskih krajih.

Slika 2: Sege življenjskega cikla na fotografijah

Danes se rojstvo, poroka in smrt ne odvijajo več v okviru družine – otroci se običajno rodijo v porodnišnici, sorodnike pa namesto nas uredi in pokoplje pogrebna služba. Med poročnimi običaji ni več postavljanja šrange, neveste ne pripravljajo bale, za cerkveno poroko pa se pari večkrat odločijo le zato, ker je v cerkvi »tako romantično«. Pomen krsta, obhajila in birme vsaj verni starši znajo približati otrokom, drugim je le tradicija ali »za vsak slučaj, saj nič ne škodi, saj ne učijo nič slabega, do birme bo že zdržal/a«. Ko nimamo več stika z naravo – zemljo, pokrajino in lastno človeško naravo – izgubimo tudi stik z duhovnim svetom. Včasih pa so znali povezovati vsakdanje življenje in cikle narave tudi s presežnim, nevidnim svetom.

Pričujoča razstava Janeza in Marije Janežič je zato dobrodošel pogled nazaj, v čas pred dobrim stoletjem in pol. Preko fotografij in predmetov so prelomni trenutki na poti življenja ohranjeni kot skupna dediščina, ne le osebni in družinski spomin.

Če razstava morda ni postavljena čisto po pravilih muzejske stroke, če predmeti in fotografije morda niso ustrezno strokovno dokumentirani, vseeno pričujejo o času, kjer so bile navade bolj povezane z naravo, družino in skupnostjo ter z občutkom za medsebojno pomoč in presežnost. O domačnosti pa pričujejo tudi razstavljeni in na fotografijah ujeti ročni izdelki, od oblek in nakita do zibelk in glasbil. Čisto drugače kot danes, ko vsi zelo veliko in zelo pametno govorimo o dediščini, potem pa zavijemo v prvo trgovino in kupimo najbolj poceni cunje, šlape in borše s kitajskim poreklom, ker je »ugodno«, »se splača« ali ker je »akcija«. Varstvo dediščine je tudi v tem, da smo nanjo ponosni, se o njej (po)učimo, razmišljamo o pomenu, ki ga imajo šege in navade v našem osebni in skupnostni življenju, pa tudi da cenimo in podpremo domače čevljarje, šivilje, krojače, izdelovalce torbic, mizarje in druge rokodelce. In da za kosilo pojemo slovenski krompir in fižol, če se že »mangu in papaji« ne moremo upreti...

Janez in Marija Janežič sta zato, čeprav v očeh »stroke« ti. »ljubitelja«, pomembna glasnika in pričevalca o moči in vrednosti naše kulturne dediščine. Zbiralca sta že več kot 40 let, marsičemu sta se morala odpovedati, če sta hotela dati prednost svojemu konjičku. Vse predmete sta plačala s svojim denarjem, veliko časa in skrbi pa jima vzame tudi vzdrževanje in shranjevanje zbirke. Prav tako ni mačja malica postavljanje razstav, za katere premišljeno izbirata predmete, ki bodo na čim boljši način prikazali izbrano temo, ob tem pa se morata prilagajati razpoložljivemu prostoru, ki je recimo v naši knjižnici res omejen na nekaj vitrin. Za svoje delo seveda nista plačana, tudi za prevoz predmetov na kraj razstave poskrbita sama s svojo staro belo »katro«. Nihče od občinskih mož jima še ni ponudil primerno velikega prostora za shranjevanje in razstavljanje. Zanimivo, da imajo zbiratelji tudi v drugih obalnih občinah podobne izkušnje. Nekateri sposobni ljudi je treba pač ovirati ali onemogočiti, da lahko drugi bolj blestijo. Janez Janežič meni, da mora »zbiratelj imeti široko obzorje, znanje in človeško širino. Zbirateljstvo ni za osle, za ljudi, ki samo gledajo, kako bodo pojedli klobaso in popili pivo, druge stvari pa jih ne zanimajo. Taki ljudje ne čutijo potrebe po nečem, kar ima dodano vrednost, kar jih plemeniti.« Kdor je kdaj potoval v tujino ve, da bi v marsikateri evropski državi zbiratelje Janežičevega »kova in formata« sprejeli z odprtimi rokami. Zbirateljstvo tudi ni primerljivo z delom v muzejih ali arhivih, kjer so ljudje za svoje delo plačani. »Zbiratelji so vedno bili pred muzeji! Muzeji so predmete kupovali od zbirateljev«, pravi Janežič.

S svojo zbirateljsko strastjo in ljubeznijo do predmetne dediščine Janez in Marija Janežič ohranjata in na številnih razstavah ter na druge načine predstavljata dragocenosti naše preteklosti na vsem dostopen in razumljiv način, pri tem pa ostajata osebno skromna in preprosta, a ponosna na svoje korenine.

Špela Pahor,
Mestna knjižnica Izola

Nekaj sklepnih misli ob razstavi »Ko mrtvi žive uče – anatomija skozi čas« ter povabilo kolegom

Konec avgusta se je v Narodni in univerzitetni knjižnici zaključila odmevna razstava o zgodovini anatomije, ki smo jo z zdravnico in predstojnico Inštituta za zgodovino medicine Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani prof. dr. Zvonko Zupanič Slavec pripravili ob petstoletnici rojstva najpomembnejšega anatoma vseh časov, Flamca Andreasa Vesaliusa (1514–1564). Ob tej priložnosti smo širši javnosti predstavili bogato znanstveno dediščino, ki jo hranimo v naših zbirkah, nekaj zanimivejših eksponatov pa smo si izposodili tudi v Semeniški knjižnici ter na Inštitutu za anatomijo in Inštitutu za zgodovino medicine Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani.

Slika 1: Andreas Vesalius

Obiskovalci so se lahko seznanili s številnimi zanimivostmi s področja razvoja anatomije oziroma anatomske znanosti v antiki, srednjem veku ter renesansi in novem veku, poudarek pa je bil na prelomnih odkritjih in posameznikih, ki so pomembno prispevali k razvoju anatomske znanosti. Posebni tematski sklopi oziroma plakati so obravnavali anatomska gledališča, voščene anatomske modele, povezave med anatomijo, umetnostjo in duhovnostjo ter razvoj anatomije na Slovenskem.

Slika 2: ogled na razstavno dvorano NUK (foto Milan Štupar)

Na ogled so bila Hipokratova in Galenova dela, medicinski priročnik arabskega zdravnika Mesueja, Avicennova medicinska enciklopedija, Amuscov anatomski atlas, ena od izdaj anatomskega atlasa Bartolomea Eustachija,

študija limfatičnega sistema Casparja Bartholina, anatomija človeškega očesa Johanna Gottfrieda Zinna, anatomska študija noseče maternice Williama Hunterja, anatomske učbeniki Augusta Karla Bocka, študije zgradbe žlez Johannesa Petra Müllerja, pa tudi nekaj pomembnejših slovenskih anatomske del, kot sta terminološka slovarja Alojzija Homana in Janeza Plečnika. Najdragocenejša eksponata sta bila prelomno anatomsko delo o zgradbi človekovega telesa Andreasa Vesaliusa ter bogato ilustrirana rokopisna kompilacija srednjeveških medicinskih razprav, ki jih je v 15. stoletju zbral Johannes de Ketham.

Pisnim spomenikom razvoja anatomije in plakatom smo dodali tudi nekaj anatomske učnih pripomočkov in modelov. Vse razstavljene knjige, ki niso pod avtorskopravno zaščito, smo digitalizirali ter njihove digitalne kopije ponudili na ogled v razstavni dvorani in na portalu Digitalne knjižnice Slovenije.

Ob razstavi, ki smo jo ob fanfarah in anatomske gledališču slavnostno odprli 16. aprila, smo pripravili tudi tri tematska predavanja. Prof. dr. Zvonka Zupanič Slavec je predstavila razvoj anatomije prek dela dveh renesančnih velikanov znanosti in umetnosti, tj. Leonarda da Vinci in Andreasa Vesaliusa. Predstojnik Inštituta za anatomijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani prof. dr. Dean Ravnik je povzel razvoj anatomije na Slovenskem, umetnostna zgodovinarica in kustosinja dr. Petja Grafenauer pa je analizirala umetniško tematizacijo človeškega anatomskega modela na primeru opusa Damiana Hirsta. Izvedli smo tudi sedemnajst javnih vodstev in vodstev za večje organizirane skupine. Ob razstavi je izšla spremljevalna publikacija z zgodovinskim pregledom razvoja anatomije ter predstavitev razstavljenih knjig, ki je bila tako kot razstava v celoti dvojezična. Obiskovalcem so bile na voljo tudi zgibanke ter kratek napovedni film, ki je predstavil Vesaliusovo razmišljanje o anatomiji.

Slika 3: Anatomske gledališče na odprtju razstave (na sliki Matija Klasinc in Boris Rifi, foto Milan Štupar)

Številčen obisk odprtja, spremljevalnih dogodkov in razstave je potrdil, da človeško telo ter z njim povezana znanstvena in kulturna dediščina ostajata predmet znanstvene, umetniškega in laičnega zanimanja ter radovednosti.

To dokazujejo tudi številne objave v najrazličnejših medijih in množičen odziv uporabnikov naših družbenih omrežij.

Razstava pa svojega poslanstva še ni zaključila. V prihajajočih mesecih bodo razstavniki plakati gostovali v Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana, na Gimnaziji Kranj in na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani. Ob tej priložnosti vljudno vabimo vse, ki bi jih želeli v prihodnjem letu razstaviti, da nam čim prej sporočite zelene termine oziroma svoje predloge.

Sonja Svolfšak,
Narodna in univerzitetna knjižnica

V Izoli smo brali med oljkami

Tudi to poletje je v arheološkem parku v Simonovem zalivu v Izoli zaživela Knjižnica med oljkami. Brezplačno branje knjig, dnevnega časopisja in revij je bilo mogoče ob lepem vremenu vsak dan med 8. in 11. uro ter popoldan med 17. in 20. uro.

Knjižnica med oljkami je skupni projekt Inštituta za dediščino Sredozemlja Znanstveno-raziskovalnega središča Univerze na Primorskem in Mestne knjižnice Izola. Inštitut že od leta 2007 upravlja arheološko najdišče Simonov zaliv v Izoli. Na njem so s pomočjo Občine Izola in mednarodnih projektov inštituta vzpostavili arheološki park, ki se uspešno razvija v interpretacijski center kulturne dediščine in arheologije ter zanimivo točko kulturnega turizma. V tem kontekstu, ter na podlagi večletnega tvornega sodelovanja z izolsko mestno knjižnico, je dozorela tudi zamisel o Knjižnici med oljkami, ki letos zabeležila že drugo uspešno sezono delovanja. Inštitut za dediščino Sredozemlja ZRS UP in Mestna knjižnica Izola sta tako za domačine kot za obiskovalce od vsepovsod, v čudovitem ambientu, le streljaj od morja, kjer je v rimskih časih stala obmorska vila, v branje pripravila pester izbor literature s področja kulturne dediščine, arheologije, umetnosti, turizma, zgodovine, leposlovja za vsak okus, poezije, na voljo so tudi knjige za otroke, ne manjka pa niti literature v tujih jezikih. Prav tako so bili vsak dan na voljo tudi dnevni časopisi in revije.

»Iti med bralce, je že vrsto let usmeritev, ki ji knjižnica vestno sledi, v tem ko išče vedno nove poti in priložnosti, da knjiga pride do uporabnika. In ne nazadnje to ni prvič, da je knjižnica šla onkraj svojih zidov,« pojasnjuje sodelovanje v arheološkem parku direktorica izolske knjižnice, Marina Hrs. Spomnimo, Mestna knjižnica Izola je skupaj z dijakinjami prostovoljkami iz takratne še SGTŠ izvajala študijski krožek »Beremo slepim in slabovidnim na domu«, prav tako je knjižnica z izborom gradiva za otroke že sodelovala z društvom Kvart pri izvedbi vseslovenskega projekta Knjižnica pod krošnjami, ter ima v hotelu v središču mesta že vrsto let premično zbirko, ki je na voljo hotelskim gostom.

Slika 1: Arheološki park Simonov zaliv

Obiskovalcu prijazno okolje, prost vstop, slikovita narava v objemu morja in arheološkega parka so le nekatere od glavnih danosti Knjižnice med oljkami. »Dejstvo je, da številni nimajo doma možnosti, da bi brali na prostem, med zelenjem«, meni izr. prof. dr. Irena Lazar, dekanja Fakultete za humanistične študije UP ter ena od idejnih snovalk projekta. S skupnim projektom pa ljudem, ki želijo združiti bralno kulturo z naravo in arheološkimi danostmi, knjižnica nudi gradivo, arheološki park pa prostor za dejavnost, ki jim je ljuba in nič ne stane.

Ksenija Orel,
Mestna knjižnica Izola

POJASNILO AVTORIC

V prejšnji številki (letn. 25, št. 4/5, 2015, str. 7) smo pri članku Sledovi "ljubeznive vede" med listi Nukovih starih tiskov pomankljivo navedli vira. Avtor prispevkov v Enciklopediji Slovenije z naslovoma »Botanika« in »Herbarij« je dr. Tone Wraber. Bralcem se iskreno opravičujemo.

Urša Kocjan, Sonja Svolfšak

Štiridesetletnik, ki se še nikoli ni z nikomer skregal

Delo, 18. 9. 2015, leto 57, št. 217, str. 19 (Katja Željan)

Začetki potujoče knjižnice na Goriškem segajo v šestdeseta leta, natančneje v leto 1966, ko je bila v elementarno knjigo potujoče knjižnice vpisana prva knjiga. Takrat so knjige izposojali še v knjižnih ali bralnih kovčkih: v njih jih je bilo okoli 120. Goriški bibliobus je šel na pot kot eden prvih v Sloveniji, le malo za bibliobusi v Kopru, Mariboru in Ljubljani. Povprečen bibliobus prevaža od šest do sedem tisoč enot gradiva in novogoriški v tem ni izjema. Gradivo, ki ga ponuja je enako kot v splošnih knjižnicah. Bibliobus obiskuje 56 krajev, ponavadi enkrat na mesec, ima pa kar 82 izposojevališč, saj se ustavlja tudi ob petnajstih vrtcih in nekaterih podjetjih. Vsako leto izposodijo več kot 63.000 enot gradiva. Trenutno imajo le en računalnik za izposoj, kamor shranjujejo vse podatke, in ko pridejo nazaj v centralno knjižnico, morajo podatke uskladiti. Časi pa se spreminjajo in tudi pri njih napovedujejo spremembe: v dveh mesecih naj bi končno prešli na internetno izposoj, kar jim bo delo vsekakor olajšalo.

P kot partizansko, B kot belogardistično

Delo, 23. 9. 2015, leto 57, št. 221, str. 17 (Jožica Grgič)

V Nuku poteka razstava medvojnne propagande, tako revolucionarne kot protirevolucionarne. Razstava z naslovom Odloči se pravilno!, ki sta jo pripravili Helena Janežič in Manja Gatalo iz Nuka, nazorno pokaže, da je odločanje za eno in drugo stran zgolj na podlagi propagandnega gradiva lahko sila težavno. V vsaki vojni je resnica žrtvovana, propaganda ima funkcijo širjenja idej in ideologije med prebivalstvom in slovenskimi propagandisti med drugo svetovno vojno so bili mojstri tega početja. V Nuku so razstavljeni medvojni plakati, časopisi, brošure, pesmarice, knjige..., le sila majhen del, ki ga sicer hranijo. Nuk je bil namreč med drugo svetovno vojno v okupirani Evropi verjetno edina legalna ustanova, kjer so organizirano zbirali ilegalne publikacije. Nuk hrani veliko medvojnega publicističnega gradiva, na primer kar osemsto različnih trosilnih listkov, ki so prepričevali ljudstvo na pravo stvar in stran. Letos, ob sedemdeseti obletnici konca druge svetovne vojne, so se v Nuku odločili za digitalizacijo tega gradiva, ki bo dostopno na portalu Digitalna knjižnica Slovenije, in začeli so prav z listki.

Potujoča knjižnica ima novi prevoz

Večer, 3. 10. 2015, leto 71, št. 230, str. 17 (Jana Juvan)

Mariborska knjižnica je predstavila nov bibliobus, ki je zamenjal dotrajano potujočo knjižnico, ki je 16 let vozila med štajerskimi občinami. Bibliobus bralci letno obišejo skoraj 30.000-krat, skupaj si izposodijo več kot 150 tisoč gradiv. S temi številkami je bibliobus Mariborske knjižnice največja potujoča knjižnica v državi. Novi bibliobus so izdelali na osnovi Ivecovega turističnega avtobusa, njegovo zunanost pa odeli v novo celostno grafično podobo knjižnice. Ključna novost je dvigalo za invalide, pa tudi dva računalnika z internetno povezavo. Na njem bo zdaj tudi spletni COBISS, izposoja bo tekla neposredno in ne bo več potrebno vsak večer usklajevanje podatkov s centralnim računalnikom.

Znanstveniki za odprti dostop do revij, založniki pa ...

Delo, 8. 10. 2015, leto 57, št. 234, str. 14 (Lidija Pavlovčič)

Odprti dostop do znanstvenih publikacij je bila glavna tema mednarodne konference v Ljubljani, ki jo je organizirala Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani. Udeležil se je tudi dr. Paul Ayriss, direktor univerzitetne knjižnice University College London, ki pravi, da sedanji sistem licenciranja, po katerem delujejo založniki znanstvenih revij, temelji na modelu naročnin, toda za raziskovalce bi moral veljati model odprtega dostopa do člankov. Stari poslovni model zagovarjajo namreč tradicionalni založniki znanstvenih revij, ki po navadi članke, objavljene v tiskani reviji, na spletu zaklenejo za pol leta, eno ali celo dve leti, kar pa je velika ovira za razvoj znanosti in raziskav. Zadnja leta si zato obe skupnosti, tako založniška kot raziskovalna, prizadevata najti nov poslovni model. Dr. Paul Ayriss je na koncu pozval tudi slovenske univerze naj se pridružijo portalu Dart Europe, ki omogoča dostop do 600.000 doktorskih disertacij, saj pridružitve portalu lahko poveča opaznost univerz na evropskem akademskem zemljevidu.

Izbrala in priredila Nataša Logar Andič,
Narodna in univerzitetna knjižnica

Slovenska sekcija IBBY/Slovenian Section of IBBY

RAZPIS ZA PRIZNANJA IN NAGRADO SLOVENSKE SEKCIJE IBBY 2015 PROMOTORJEM MLADINSKE KNJIŽEVNOSTI IN BRANJA

Slovenska sekcija IBBY – letos šestič – objavlja razpis za Priznanja Slovenske sekcije IBBY promotorjem mladinske književnosti in promotorjem branja, ki delajo neposredno v praksi z mladinsko književnostjo in z mladimi bralci ter pri tem dosegajo izjemne uspehe, pomembne ne le v ožjem okolju, ampak prispevajo tudi h kakovostnemu dvigu te prakse v širšem slovenskem prostoru.

Priznanja in nagrado podeljujemo posameznikom ter projektnim skupinam, organizacijam ali društvom. Priznanje in nagrado Slovenske sekcije IBBY za promocijo branja lahko dobi kdor koli, ki ustreza razpisnim pogojem. Članstvo v Slovenski sekciji IBBY ni pogoj za kandidaturo.

Kandidate za Priznanja lahko predlagajo le člani Slovenske sekcije IBBY, tako kolektivni kot individualni. Vsak predlagatelj lahko pošlje največ tri predloge za nominacijo.

Ponovite lahko kandidaturo predlaganih iz lanskega leta, ki niso prejeli priznanja oz. nagrade.

Kandidati za Priznanje Slovenske sekcije IBBY morajo izpolnjevati vsaj enega od naslednjih pogojev:

- aktivno delovanje z mladimi bralci (spodbujanje k branju mladinske književnosti, mentorstvo mladim bralcem, izvajanje različnih motivacijskih oblik dela z mladimi, izvajanje bralnih projektov za mlade),
- aktivno delovanje na področju promocije mladinske književnosti in branja (organizacija razstav mladinske književnosti, organizacija srečevanj mladih bralcev z ustvarjalci mladinske književnosti, vodenje bralnih projektov, organizacija in izvedba prireditev, festivalov, povezanih z branjem idr.),
- predstavljanje in posredovanje svojih izkušenj oz. projektov na delavnicah, seminarjih in simpozijih, v publikacijah idr.,
- promoviranje branja mladinske književnosti v medijih, strokovnem tisku, kontinuirano kritično delovanje na področju mladinske književnosti ipd.

Predloge za nominacijo (izpolnjen obrazec za nominacijo s prilogami) pošljite v kuverti z oznako »Priznanje IBBY 2015« najkasneje do 9. novembra 2015 na naslov:

Slovenska sekcija IBBY
Mestna knjižnica Ljubljana
Kersnikova 2, 1000 Ljubljana
»Priznanje IBBY 2015«

Priznanja in nagrada – ki jih finančno podpira Javna agencija za knjigo RS – bodo podeljena na javni prireditvi v okviru Slovenskega knjižnega sejma, v petek, 27. novembra 2015.

Besedilo razpisa, pravilnik priznanj in obrazec za nominacijo so objavljeni na domači strani Slovenske sekcije IBBY: www.ibby.si. Obvestilo o razpisu in obrazec za nominacijo sta poslana vsem članom Slovenske sekcije IBBY.

Ljubljana, 14. 9. 2015

Predsednica Slovenske sekcije IBBY
mag. Tilka Jamnik

OBRAZEC ZA NOMINACIJO:
PRIZNANJE / NAGRADA SLOVENSKE SEKCIJE IBBY 2015

Predlagatelj (ime in naslov): _____
nominira kandidata (ime in priimek): _____
zaposlen v/na (ustanova): _____
naslov ustanove: _____
delovno mesto: _____
telefon: _____ e-pošta: _____

ali

nominira skupino (ime): _____

naslov: _____

telefon: _____ e-pošta: _____

SPREMNA DOKUMENTACIJA

Priložiti je potrebno: (vsak dokument največ na 1 strani)

1. kratek življenjepis za predlaganega posameznika oz. kratko zgodovino za projektno skupino, organizacijo ali društvo,
2. opis kandidatovih dosežkov (utemeljiti njihov vpliv na lokalni ali širši družbeni ravni),
3. obrazložitev, v kakšni meri ustreza pogojem razpisa (razvidno mora biti izpolnjevanje posameznih pogojev).

Kandidati za Priznanje Slovenske sekcije IBBY morajo izpolnjevati vsaj enega od naslednjih pogojev:

- aktivno delovanje z mladimi bralci (spodbujanje k branju mladinske književnosti, mentorstvo mladim bralcem, izvajanje različnih motivacijskih oblik dela z mladimi, izvajanje bralnih projektov za mlade),
- aktivno delovanje na področju promocije mladinske književnosti in branja (organizacija razstav mladinske književnosti, organizacija srečevanj mladih bralcev z ustvarjalci mladinske književnosti, vodenje bralnih projektov, organizacija in izvedba prireditev, festivalov, povezanih z branjem idr.),
- predstavljanje in posredovanje svojih izkušenj oz. projektov na delavnicah, seminarjih in simpozijih, v publikacijah idr.,
- promoviranje branja mladinske književnosti v medijih, strokovnem tisku, kontinuirano kritično delovanje na področju mladinske književnosti ipd.

Predlagatelj lahko vlogi priloži največ tri priporočila, za katera meni, da dodatno potrjujejo kakovost nominiranca.

Predloge za nominacijo (izpolnjen obrazec za nominacijo s prilogami) pošljite v kuverti z oznako »Priznanje IBBY 2015« najkasneje do 9. novembra 2015 na naslov:

Slovenska sekcija IBBY
Mestna knjižnica Ljubljana
Kersnikova 2, 1000 Ljubljana
»Priznanje IBBY 2015«

Žig

Datum:

Podpis predlagatelja:

CALL FOR PARTICIPATION Biennial International Conference LIBRARIES IN THE DIGITAL AGE (LIDA) 2016

Zadar, Croatia, 13-17 June 2016, University of Zadar, Zadar,
Croatia

Full CFP can be found here: <http://ozk.unizd.hr/lida/>
Email: lida@unizd.hr

Libraries in the Digital Age (LIDA) addresses the changing and challenging environment for libraries and information systems and services in the digital world. This year's theme „Digital Library Curation and Collections“ is divided into two parts. The first part covers research and development, and the second part addresses advances in applications and practice. LIDA is an international biennial conference that brings together researchers, educators, practitioners, and developers from all over the world in a forum for personal exchanges, discussions, and learning, made easier by being held in memorable environs.

The LIDA conference is held at the University of Zadar (Croatia) and the conference's Guest of Honour is Professor Tefko Saracevic, Distinguished Professor Emeritus, Rutgers University, USA.

LIDA 2016 Theme: DIGITAL LIBRARY CURATION AND COLLECTIONS

Part I: Digital Curation and Preservation.

Contributions (types described below) are invited covering the following and related topics:

- Advances in activities or technologies needed for digital curation and digital preservation
- Developments in systems and networks supporting long-term preservation and access
- Standards-based advances in digital curation and preservation
- Cost models and long-term funding considerations
- Risk management in digital curation
- Preservation of and access to oral and other non-text content
- Evaluation of systems, practices, or approaches used in digital curation
- Stakeholders (contributors, users, etc.) and the use and users of preserved digital content
- Implementation of digital initiatives, systems, projects, etc., supporting long-term access to digital content, including international and intercultural initiatives
- Education and training for the long-term management of digital collections
- Discussion about general issues: How are we to understand digital curation in its own right? How are we to respond in digital libraries? What are the opportunities and challenges?

Part II: Use Studies, Education & Training for Digital Library Collections

Contributions (types described below) are invited covering the following and related topics:

- Usage studies based on digital sources, including log file analysis, social media, and bibliometric / infometric source analysis
- Language sensitive and culturally sensitive user studies that include online testing, videoconference-based interviews and/or focus groups
- Statistical and/or qualitative analyses of digital collections
- Training and curriculum plans to teach text mining, semantic web, triple store databases, and tools using machine intelligence
- Research integrity discovery and evaluation tools and training
- Forms of training and education that help people engage actively with the latest developments in information science
- Discussion about general issues: How can we better understand users and uses of digital collections? How do we educate and teach for digital collections?

Types of Contributions:

Invited are the following types of contributions:

- 1. Papers:** scholarly studies and reports on practices and advances that will be presented at the conference. Both completed research and early work/preliminary results are invited. Papers will be refereed in a double-blind process. Submit 1,500 word abstract, plus references.
- 2. Posters:** short graphic presentations on research, studies, advances, examples, practices, preliminary work and educational projects that will be presented in a special poster session. Posters will undergo a double-blind review. Awards will be given for Best Poster and Best Student Poster. Submit 750 word abstract, plus references.
- 3. Panels:** up to 90 minute sessions that will be interactive and offer different perspectives and approaches to a specific topic. Organizers propose the format and invite up to five panelists (including the moderator). Submit 750 word abstract, plus references.
- 4. Demonstrations:** live examples of working projects, services, interfaces, commercial products, or developments-in-progress that will be presented during the conference in specialized facilities or presented in special demonstration sessions. Submit 750 word description.
- 5. Workshops:** two to four-hour sessions that will be tutorial and educational in nature, and are intended to foster interactive discussions for attendees who share common interest. Submit 750 word description, plus references.

6. PhD Forum: short presentations by doctoral students, particularly as related to their dissertation, in a session organized by the European Chapter of the American Society for Information Science and Technology (<http://www.asis.org/Chapters/europe/>). The PhD Forum provides doctoral students the opportunity to present their work to senior faculty in relatively informal setting and to receive feedback on their dissertation by a panel of international educators. Submit 750 word description.

7. Undergraduate/Graduate Student Showcase: short presentations by undergraduate and graduate student, related to their research, practical projects, etc. The showcase will provide students with opportunity to get feedback on their work in informal setting and advice on how to develop their work further and get published. Submit 750 word description, plus references.

Important dates:

Extended abstract submission deadline: 1 February 2016

Notification of acceptance: 15 March 2016

Deadline for submitting full-text manuscripts: 1 June 2016

Notification of acceptance for full-text manuscripts: 1 September 2016

Deadline for submitting final versions of full-text manuscripts: 1 October 2016

Publication of conference papers in Libellarium: December 2016

All proposals should follow formal LIDA guidelines available at LIDA 2016 website (<http://ozk.unizd.hr/lida/submissions/>). All work should be in English, original and not previously published. Submission of proposals/extended abstracts should be made using the EasyChair submission system (<https://easychair.org/conferences/?conf=lida2016>)

Following the double blind review process all accepted submissions will be published in the scholarly journal Libellarium: Journal for the research of writing, books and cultural heritage institutions. Libellarium is indexed by EBSCO and Erich II and has applied for inclusion into Scopus.

Conference contact information

Conference co-directors:

Martina Dragija Ivanović, Ph.D., Department of Library and Information Science University of Zadar, Croatia, mdragija@unizd.hr

Sanjica Faletar Tanackovic, Ph.D., Department of Information Sciences University of Osijek, Croatia, sfaletar@ffos.hr

Ross J. Todd, Ph.D., School of Communication and Information Rutgers University, USA, rtodd@rutgers.edu

Marie L. Radford, Ph.D., School of Communication and Information Rutgers University, USA, mradford@rutgers.edu

Program chairs:

For Part I: Heather Lea Moulaison, Ph.D, The iSchool at the University of Missouri University of Missouri, USA, moulaisonhe@missouri.edu

For Part II: Michael Seadle, Ph.D., Institute of Library and Information Science Humboldt-Universitaet zu Berlin, Germany, seadle@ibi.hu-berlin.de

Zadar is one of the enchanting cities on the Adriatic coast, rich in history. It still preserves a very old network of narrow and charming city streets, as well as a Roman forum dating back to the first century AD. In addition, Zadar region encompasses many natural beauties covering two national parks nearby: Kornati Islands National Park and National Park Paklenica.

Knjižničarske novice so informativni bilten, ki seznanja slovenske knjižnične delavce s tekočimi dogajanji in novostmi v stroki. Objavlja strokovne članke, poročila s strokovnih posvetovanj, srečanj in sestankov, prispevke o pomembnih dogodkih in novostih v knjižnicah, prispevke o projektih, v katerih sodelujejo knjižnice, intervjuje, mnenja in ocene, spominske in podobne zapise, obvestila in razpise ter obvestila o prireditvah, posvetih in drugih strokovnih dogodkih.

Navodila za pripravo prispevkov

Jezik objavljenih prispevkov je praviloma slovenski, v skladu z odločitvijo uredništva, pa tudi angleški. Avtorji morajo uredništvu poslati jezikovno pravilno besedilo. Prejetih tekstov uredništvo ne lektorira. Avtor tudi v celoti odgovarja za vsebino prispevka. Avtorsko pravico do objavljenih prispevkov ima izdajatelj publikacije, avtor obdrži moralne avtorske pravice.

Naslov prispevka mora biti kratek in jasen, dopolni se lahko s podnaslovom. Pri poročilih s strokovnih posvetovanj in drugih srečanj naj bodo v naslovu/podnaslovu prispevka navedeni naslov posvetovanja oziroma srečanja ter kraj in datum dogodka.

Pod naslovom naj bo naveden avtor prispevka (oziroma avtorji), in sicer vedno v polni obliki (ime in priimek). Če je avtorjev več, naj sami določijo vrstni red imen avtorjev. Poleg imena avtorja je treba navesti tudi sedež ustanove, kjer je avtor prispevka zaposlen ali ime fakultete, če je študent, ter elektronski naslov avtorja. Tudi pri večjem številu piscev je treba pri vsakem posamezniku navesti vse zahtevane podatke. Pri citiranju virov naj avtorji upoštevajo navodila revije Knjižnica. Dolžina prispevka naj ne presega 20.000 znakov (vključno s presledki).

Prispevek lahko poleg teksta vsebuje tudi slike (preglednice, diagrame, fotografije ipd.). Vsaka slika naj ima zaporedno številko in naslov. Če avtor slik ne vključi v besedilo prispevka, naj bo v njem jasno označeno, katera slika sodi na določeno mesto v tekstu. Pri vsaki sliki je treba navesti tudi njeno avtorstvo (avtor je lahko pisec prispevka ali kdo drug). Pri portretni fotografiji je potrebno navesti tudi imena oseb v polni obliki (ime in priimek), in sicer z začetno navedbo »Od leve proti desni:...«. Avtor prispevka mora uredništvu predložiti pisne izjave oseb na portretni fotografiji, da se strinjajo z javno objavo fotografije v Knjižničarskih novicah. Slikovno gradivo lahko avtorji priložijo tudi v JPG ali PNG formatu.

Z oddajo prispevka uredništvu se šteje, da avtor soglaša z objavo svojega prispevka v tiskani in elektronski obliki Knjižničarskih novic.

Pošiljanje prispevkov

Prosimo, da članke in prispevke pošljete uredništvu publikacije v elektronski obliki, in sicer na naslov knjiznicarske.novice@nuk.uni-lj.si. Prispevki niso honorirani.

Uredništvo Knjižničarskih novic

